

3480

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ

ΤΗΣ

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΑΙΔΕΣΙΜΟΥ

ΙΩΣΗΦ ΟΛΔΑΝΟ (OLDKNOW)

(Πρόδικτος τῆς Γερμανίας τῆς Θεσσαλονίκης, ἐν Κωνσταντινῶν)

Ἐργασίαν

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

Ἐν Βορδέσλες (Bordesley), παρά τὴν Βερμιγγάμ.

*Ἐκτ. Κωνσταντίνου
καὶ Ἰωάννου
ἀποστ.*

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ.

1875.

ΤΟΙΣ ΜΕΛΕΣΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΕΚΕΙΝΗΣ,

ΗΤΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΟΥΣΑ ΤΗΝ

ΓΑΛΛΙΚΑΝΙΚΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

ΣΥΝΗΓΟΡΗΣΕΝ

Ὑπὲρ τῶν Δικαίων τῶν Ἐπισκόπων,

ΙΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΩΝ

ΑΠΑΣΗΣ ΤΗΣ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἡ ΠΑΡΟΥΣΑ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ

ΑΝΑΤΙΘΕΤΑΙ

Ὑπὸ τῶν τῶν Ἀδελφῶν τῶν Ἱερῶν

ΤΗΣ

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ παρούσα Πραγματεία συνετίθη, ἵνα δειχθῇ τοῖς ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἄλλαις χώραις ἀδελφοῖς ἡμῶν, ὅτι αἱ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Ἱεραὶ χειροτονίαι οὐδέποτε διακοπεῖσαι εἶναι ἐγκυροὶ καὶ ἰσχυροὶ, ὡς ὁμολογεῖται ὑπὸ τοῦ Βοσσυέτ καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπιστήμων Ἀρχιερέων καὶ Θεολόγων τῆς Γαλλίας, οἵτινες ἐξήτασαν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἐμβριθῶς. Ἐγγράφη Ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ Αἰδεσίμου Ἰωσήφ Ὀλδανῶ, Προλύτου τῶν Τεχνῶν (Maitre-ès-Arts), μετεφράσθη ὑπὸ τῆν ἐπιστάσιαν τοῦ Αἰδεσ. Φρεδερίκου Γόδφρευ (Godfray), Διδάκτορος τοῦ Ἀστυκοῦ Δικαίου, καὶ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τῆς Ἐταιρίας τῆς συστηθείσης πρὸς διάδοσιν ἐν τῇ Ἠπείρῳ τῆς γνώσεως τῶν ἀρχῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐταιρία αὕτη ἤδη ἐδημοσίευσε Πραγματείαν ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι, κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς τῆς Γαλλικανῆς Ἐκκλησίας, ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι διόλου σχισματικὴ, καὶ ὅτι ποσῶς δὲν παραξेत्रάπη τῆς ἐνότητος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τὴν Μεταρρύθμισιν. Τὸ ἀνά χειρας πόνημα θέλει ἀποδείξει ὅτι, κατὰ τὰς αὐτὰς ἀρχὰς, οἱ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκ-

κλησίας Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι πρέπει νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὡς ἀληθεῖς Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Εἶθε αἱ δύο Ἐκκλησίαι Γαλλίας τε καὶ Ἀγγλίας, ὡς καὶ τὰ δύο Ἔθνη, νὰ λησμονήσωσι τὰς παλαιὰς αὐτῶν ἀντιπαθείας καὶ νὰ συνενωθῶσιν ἐπὶ τῶν βάσεων τῆς ἀρχαίας Καθολικῆς Πίστεως καὶ τῆς ἀνέκαθεν πειθαρχίας.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΥΡΟΥΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΩΝ

Τ Η Σ

ΑΓΓΛΙΚΑΝΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Τὸ Προσίμιον τοῦ περὶ τῆς τάξεως καὶ τοῦ τρόπου τῆς παρὰ τοῖς Ἀγγλικανοῖς Χειροτονίας τυπικῶς ἔχει ὡς ἑξῆς:

« Εἶναι ἐναργῆς πᾶσι τοῖς ἀναγινώσκουσι τὴν Ἁγίαν Γραφήν, καὶ τοὺς ἀρχαίους Ἐκκλησιαστικοὺς Συγγραφῆς, ὅτι ἀπὸ τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων ὑπῆρξαν ἀείποτα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ αὐταὶ αἱ διάφοροι τάξεις τῶν λειτουργῶν, τοῦτέστιν, Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι. Τὰ ἀξιωματικὰ ταῦτα ἐν παντὶ καιρῷ ἦσαν τοσοῦτον σεβαστά, ὥστε οὐδέναι ἐπετρέπετο νὰ ἐξελθῆ τὸ θάχιστον αὐτῶν, ἢ νὰ κλησθῶσιν, ἢ νὰ δοκιμασθῶσιν, ἢ νὰ προηγουμένως ἐξετάσθωσιν, ἢ νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ὅτι ἔχει τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ ἐπίσης ἢ νὰ ἐπιδοκιμασθῶσιν καὶ παραδοχῆς παρὰ τῆς νομίμου ἕξουσίας, διὰ δημοσίων προσευχῶν καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν. Δι' οὗτο, ἵνα αἱ τάξεις αὐταὶ συνεχίζωνται ἐν τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ σεβάζωνται ἐπαξίως, οὐδεὶς θέλει ἀναγνωρισθῆναι ὡς νόμιμος τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Ἐπίσκοπος Ἱερεὺς, ἢ Διάκονος, ἐὰν μὴ κληθῆ, δοκιμασθῆ, ἐξετασθῆ, καὶ εἰσχωθῆ εἰς αὐτὴν κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον, ἢ ἐὰν δὲν καθιερώθῃ ἢ ἐγκριθῆ ἢ προηγουμένως παρ' ἐπισκόπου.

Τὸ Προσίμιον τοῦτο κατὰ πρῶτον ἐδημοσιεύθη τῷ 1549. Μία ἢ δύο μικραὶ τροποποιήσεις ἐγένοντο ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν τελευταίαν ἀναθεώρησιν τοῦ εὐχολογίου κατὰ τὸ 1662· ἀλλ' αὐταὶ δὲν ἐπηρεάσαν ποσῶς τὴν διδασκαλίαν ἢ τὴν παιδαγωγίαν.

Κατὰ τοῦτο, εἶναι ἰσαργῆς ὅτι ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἐδείχθη μετὰ τὴν Μεταρρύθμισιν τοσοῦτον ζηλότυπος τῆς ἀνάγκης κανονικῆς χειροτονίας τῶν λειτουργῶν τῆς, ὅσον ἔτο καὶ πρότερον· ἐπίσης δὲ προνοούσα ἐφρόντιζεν ὥστε οἱ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς ἐκπληρώσαντες ἱερατικὰς ὑπηρεσίας νὰ ἴναι παραδεκτοὶ καὶ εἰσακτέοι ὑπὸ Ἐπισκόπου θεόντως καθισταμένου. Ὅθεν τοῦτο εἶναι αὐτεπαρκές ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ χειροτονία τοῦ Ἀγγλικανοῦ κλήρου εἶναι ἀληθῆς, γνησία καὶ κανονικῆ· διότι βλέπων τις ἐν αὐτῇ ἕμοια τοιαῦτα αἰσθήματα δὲν δύναται εἰμὴ ἐλλόγως νὰ συλλάβῃ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία προσίχει καὶ προφυλάττεται κατὰ παντὸς πράγματος, τὸ ὅποιον, εἴτε ἐν τῇ Προχειρίσει τῶν Ἐπισκόπων, εἴτε ἐν τῇ χειροτονίᾳ τῶν Ἱερέων καὶ Διακόνων, εἰδόμενον καθ' οἰονδήποτε τρόπον νὰ ἐλάβῃ καὶ ἐπηρεάσῃ τὸ κῆρος καὶ τὴν ἰσχὺν τῶν Ἐπισκοπικῶν, Ἱερατικῶν ἢ Διακονικῶν αὐτῶν καθόντων. Τὸ συμπέρασμα τοῦτο ἐπιβεβαιώνεται, ὅταν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὰς γνώμας τῶν διασημοτέρων αὐτῆς Θεολόγων, οἵτινες ἅπαντες ἐπέγνωσαν τὴν σπουδαιότητα καὶ ἐκτενότητα, καὶ οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν τὴν ἀνάγκην χειροτονίας κανονικῆς καὶ κῆρος ἔχουσης. Ὅθεν ὁ Γουλλιάμος Λῶ (William Law), ἐν τῇ πρώτῃ αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Βανγκόρ (Bangor), γραφεῖσα κατὰ τὸ 1717, ἐκφράζεται οὕτως:—

« Δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἄλλη διαφορὰ μεταξὺ τῶν Κληρικῶν καὶ τῶν Λαϊκῶν εἰμὴ ἡ πηγάζουσα ἐκ τοῦ ὅτι οἱ Κληρικοὶ ἔχουσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐξασκεῖν τὴν ἱερατείαν

« τῶν παρὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐνῶ οἱ λαϊκοὶ ποσῶς δὲν
 « ἔχουσι τοιαύτην. Ἀλλ' ἡ ἐξουσία αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐνυ-
 « πέρχῃ εἰμὴ ἐν διαδοχῇ ἀνθρώπων περιβεβλημένων, ἀπὸ τοῦ
 « Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ μεταδιδόναι τὴν
 « ἐξουσίαν εἰς ἄλλους. Διότι ἐὰν ἅπαξ ἡ διαδοχὴ διακόπτετο,
 « θὰ ἔτο ἀνάγκη οἱ ἄνθρωποι νὰ εἰσέρχοντο ἀφ' ἑαυτῶν εἰς
 « τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ θυσιαστηρίου, ἢ νὰ ἐγίνοντο δεκτοὶ
 « παρὰ τῶν μὴ ἐχόντων πλείονα ἐξουσίαν νὰ παραδεχθῶσιν
 « ἄλλους (ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ) παρὰ τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ
 « εἰσελθῶσιν αὐτοί. Ὅθεν, πῶς νὰ χαρακτηρίσωμεν, πῶς νὰ
 « ἀποκαλέσωμεν τοὺς ἀνθρώπους τοῦτους, ὡς λειτουργοὺς
 « τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; ἢ νὰ τοὺς ἀποδεχθῶμεν ὡς πρεσβυ-
 « τῆς καὶ πληρεξουσίου αὐτοῦ; Πῶς νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι
 « ἀντιπροσωπεύουσιν αὐτὸν, ὅτι ἐνεργοῦσιν ἐν τῷ ὀνόματι
 « αὐτοῦ, ἐκείνοι πρὸς οὓς οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔδωκεν; Εἶναι
 « ἀλέθεια ψευδαρκῆ, καταρκνῆς καὶ ἰδιωφιλοεπίκτητος, ὅτι
 « καθὼς οὐδεὶς ἄνθρωπος τοιοῦτος, ἢ ὁμήγορις ἀνθρώπων
 « δὲν δύναται νὰ χειροτονήσῃ Ἱερέα, ἢ νὰ ἀπονείμῃ εἰς τινὰ
 « τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνεργεῖν ἐν ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ,
 « οὕτως ἐπίσης δὲν δύναται νὰ μεταδώσῃ τὴν θείαν χάριν, ἢ
 « νὰ προσθήσῃ νέον Μυστήριον ὡς τὸν ὄχτην πιτυματικῶν
 « ὀρελαιῶν. Οἱ Λειτουργοὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑφίστανται διὰ
 « δικταξίως τοσοῦτον θετικῆς, ἀναμφισβητήτου καὶ πραγ-
 « ματικῆς, ὅσον καὶ τὰ Μυστήρια· πρέπει δὲ ἐπίσης νὰ πι-
 « στεύωμεν ὅτι, καθὼς τὰ Μυστήρια ἐκείνα, τὰ ὅποια δὲν
 « συνεστήθησαν παρ' αὐτοῦ δὲν εἶναι ἰσαργῆ, οὕτως καὶ οἱ
 « λειτουργοὶ οἱ μὴ λαβόντες παρ' αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν τῶν
 « δὲν δύναται νὰ ἔχουσιν οὐδεμίαν ἐνεργὸν δυνάμιν.» (α) Θά

(α) Πρώτη ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Βανγκόρ ἐπὶ Γουλλιάμῳ Λῶ, Π. Τ. σελ. 15, 16.

ἦτο εὐκολώτατον νὰ φέρωμεν εἰς μαρτυρίαν πλῆθος χωρίων ἐχόντων τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ἐκ συγγραμμάτων τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων· ἀλλὰ δὲν νομίζομεν αὐτὸ ἀναγκαῖον. Ἐν πρᾶγμα εἶναι φανερόν, ὅτι οὐδεὶς, ἐμφερόμενος ὑπὸ τοιούτων αἰσθημάτων, εἰδέναι ἐντίμως νὰ ἐνεργῆ ὡς λειτουργὸς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐάν δὲν ἦτο βεβαιότατος περὶ τοῦ κύρους καὶ ἰσχύος τῆς χειροτονίας του. Τοιαῦτα δὲ εἶναι καὶ ἦσαν τὰ θετικὰ καὶ ἀληθῆ ἐπιβεβαιούμενα αἰσθημάτων πλείστων σοφῶν, πρωτισμένων καὶ ἁγίων ἀνδρῶν μεταξὺ τοῦ Κλήρου τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες συνήκωνον, εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν, ἅπαντα τὰ προσόντα τὰ ἐρίζοντα, ὑπὸ ἱστορικὴν τε καὶ θεολογικὴν ἑποψίν, τὴν πραγματικότητα καὶ τὸ κύρος τοῦ ἰδίου αὐτῶν ἱερατικοῦ χαρακτήρος. Δύνεται τις λοιπὸν ἐλλόγως νὰ συμπεράνη, ὅτι αἱ ἀρχαὶ καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, ἅτινα ἐφάνησαν αὐτοῖς ἱκανῶς ἀποχρῶντα, ὡφείλον ἐπίσης νὰ ἱκανοποιήσωσι πάντα ἄλλον ἐπιδιδόμενον ἄνευ προκαταλήψεως εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος.

Καὶ ὁμοίως, ὑπάρχει ἰδέα κοινῶς διαδεδομένη μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Ῥωμικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι αἱ χειροτονίαι τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι κανονικαί, ἢ ὅτι τοῦλάχιστον ἢ κανονικότες αὐτῶν εἶναι ἀμφίβολοι. Τινὲς τῶν διασημοτέρων αὐτῶν συγγραμμάτων, ὁ Βοσσουέτ, παραδείγματος χάριν, εἶναι ἐναντίας γνώμη. (α) Ἄλλ' ὁμοίως, κατὰ τὰς ἡμέρας μας, εἶναι δύσκολον νὰ εἴρη τις τοὺς μελετήσαντας εὐθέως καὶ ἐπιεικῶς τὸ ζήτημα. Οἱ ὀλίγοι συγγραφεῖς οἱ γράψαντες ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἰδείξαντο ἐν γένει τοσαύτην παχυλὴν ἀμάθειαν, ἢ κατέστησαν ἔνοχοι τοσαύτου μεγάλων ψευ-

(α) Ἰδὲ Παράρτημα Α.

δολογιῶν, ἀπεκάλυψαν τοιαύτην ἀπόρρῃσιν, κινούμενοι ὑπὸ κομματικοῦ πνεύματος, ἵνα δείξωσιν ὅτι αἱ χειροτονίαι τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι κανονικαί, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀρυσθῆ τις ἐξ αὐτῶν τι, δυνάμενον νὰ δώσῃ ἰδέαν ὀρθῆν καὶ εὐαρινὴν τοῦ ἀντικειμένου, ὃ διαπραγματεύθησαν. Οὕτως ἐν τῷ πονήματι τοῦ Ἐπισκόπου Κενρίχ (Kenrich), τὰ γεγονότα περιεξηγήθησαν διστράφησαν, αἱ πρὸς μαρτυρίαν περικοπή ἐκολοβώθησαν, καὶ διάφοροι διαβεβαιώσεις τοῦ Ἐπισκόπου Τζούελ (Dewel), αἵτινες ἅπασαι οἰκιοθελῶς ἐν ἐνὶ μόνῳ πονήματι ἐξεπείχθησαν, ἐξιστορήθησαν ὡς ἀκουσίως ἐξεπείχθησαν ἢ μία μετὰ τὴν ἄλλην, πρὸς ἀντιπαράθεσιν κατὰ τῶν ἀντιρρήσεων τοῦ ἀντικάλου του (Χάρδινγ) ἐν δυοῖ ἢ τρισὶ πονήμασιν—ὃ δεικνύει ἐναργῶς ὅτι ὁ συγγραφεὺς δὲν ἔγραψε χάριν τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ μόνον ἵνα δυσφημίσῃ τὴν κοινωνίαν ἐκείνην, ἢ ἦσαν ἐχθροὶ (α). Ἔπεται ὅτι οἱ ἀρυσθέντες τὰς περὶ τούτου ἰδέας των ἐκ τοιούτων συγγραμμάτων, ὃ καὶ φυσικῶς τῷ λόγῳ ποιοῦσιν οἱ πλείστοι τῶν ὁμοθρήσκων των, μάλιστα δὲ οἱ ἐνδιαφερόμενοι εἰς τὸ ζήτημα, ἐξέφερον ἀπαίσιον κρίσιν περὶ τοῦ κύρους καὶ ἰσχύος τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐκπτοῆται τις ἐάν αὐτὰ ἢ γνώμη μετεδόθη καὶ μεταξὺ τῶν ἀποστραφομένων καὶ μὴ βουλομένων νὰ ἐξετάσωσι τὸ πρᾶγμα. Ἐν τοιαύτῃ συγκυρίᾳ, φαίνεται κατάλληλον νὰ ἐπισημάνω, ὅσον τὸ δυνατόν συντόμως, τὰ γεγονότα καὶ τὰ ἐπιχειρήματα, δι' ὧν ἀποδεικνύεται τὸ κύρος τοῦ ἱερατικοῦ χαρακτήρος τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, καὶ

(α) Πρὸς ἀπόληψιν ταύτης τῆς διαβεβαίωσης ἴδε τοὺς ἄλλοις ἐπιγραφόμενον Ἀγγλικανὴν Χειροτονίας Ἰσχυρὰν, ἐκ τοῦ ἀδ. Ἰωάννου Φοίλλερ Ρίτσι, Π. Α. Ν. ἱερατικοῦ τοῦ Ἀγ. Ἰακώβου ἐν Ἐνφιλδ (Enfield.)

ταυτόχρονας, να εξετάσωμεν και ἀναιρέσωμεν τὰς κυριωτέρας ἀκτινρήσεις, αἵτινες ἀντιπροβάλλονται.

Ἀμφότερα τὰ μέρη ὁμολογοῦσιν (ἢ παραδέχονται) ὅτι ἡ λύσις ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πάρκερ (Parker) τοῦ διαδεχθέντος τὸν Καρδινάλιον Πόλ (Pole) εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Καντουαρίας (Cantorbéry). Οὗτος ὁ Καρδινάλιος ἀπέθανεν ὀλίγας ὥρας μετὰ τὴν Βασιλισσὴν Μαρίαν, ὥστε ἡ Βασιλισσα Ἐλισάβετ, ἀναθῆσα ἐπὶ τοῦ Θρόνου, εὖρε χηρύουσιν τὴν πρώτην ἐπισκοπικὴν Ἔδραν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτὸ συνέβη, σχεδὸν ταυτόχρονας, ἢ μετ' οὐ πολὺ, καὶ εἰς δώδεκα ἄλλας ἐπισκοπὰς. Ἄπαντες οἱ Ἱεράρχαι οἱ κατέχοντες τὰς ἐναπομεινῆσας ἐπισκοπὰς, ἐξαιρουμένου ἑνὸς μόνου, ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῆς Βασιλισσῆς, διότι ἀποποιηθέντες τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Βασιλικῆς ὑπεροχῆς, προὔτιμων νὰ ὑπέκινται εἰς τὸν Πάπαν. Νῦν, ὁ Πάρκερ, ὅστις, ὡς ἐβρίθην, διορίσθη ὑπὸ τῆς Ἐλισάβετ ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ τῆς Καντουαρίας (Cantorbéry), ἦτον ὁ πρῶτος χειροτονητὴς τῶν διορισθέντων εἰς τὰς ἄλλας ἐπισκοπὰς Ἐπισκόπων ὧν ἡ διαδοχὴ συνεχίζεται μέχρι τῶν νῦν ὑφιστάτων. Ἄρα, ἐὰν αὕτη ἡ χειροτονία δὲν ἦτον κανονικὴ, εἶναι φανερόν ὅτι, ἐν τῇ Ἀγγλικανῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦλάχιστον, —διότι τοῦτο δὲν θὰ ἠδύνατο ποσῶς νὰ ἀφορᾷ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἰρλανδίας—δὲν δύναται τις νὰ διαχυρισθῇ, ὅτι ὑπάρχει Κληρικὸς κανονικῶς χειροτονημένος.

Ἄς εξετάσωμεν κατὰ συνέπειαν τὰ περὶ τούτου. Τὴν 18ην Ἰουλίου 1559 παρεχώρησεν ἄδειαν (Congè d'Elire) εἰς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνέδριον (Chapitre) τῆς Καντουαρίας νὰ ἐκλέξῃ πρόσωπον πρὸς πλήρωσιν τοῦ χηρεύοντος Ἐπισκοπικοῦ Θρόνου, συστήσασκε εἰς αὐτοῦς νὰ ἐκλέξωσι τὸν Ματθαῖον Πάρκερ ὡς τὸν ἀξιωτάτον καὶ ἰκανώτατον. Αὐτὸς ἐξ ἀρχῆς ἦτο

Ἐφημέριος τῆς μητρὸς τῆς Ἐλισάβετ καὶ Παιδαγωγὸς τῆς ἐν τῇ νεανικῇ αὐτῆς ηλικίᾳ. Κατὰ τὴν εἰς τὸν Θρόνον ἀνάβασιν τῆς Βασιλισσῆς Μαρίας, τῆς ἀδελφῆς τῆς, ἦτο Γυμνασιάρχης τοῦ ἐν τῇ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβρυγίας (Cambridge) Γυμνασίου καλουμένου Σῶμα Χριστοῦ (Corpus Christi,) Κάτοχος τῶν κανονικῶν διακονημάτων τῆς Ἐλυ (Ely) καὶ Δεκάνορος τῆς Λίνκολν (Lincoln). Καὶ ὁμοίως ἀπεστερήθη τῶν ἀξιωματιῶν του συνεπείᾳ τῆς εἰς τὴν Μεταρρύθμισιν ἀφοσιώσεώς του, καὶ ἔκτοτε κατήντησε πτωχός. Μόλις ἡ Ἐλισάβετ ἀνέβη ἐπὶ τοῦ Θρόνου, ἐξελέξατο αὐτὸν, ὡς εἶδομεν, ἵνα καθίξῃ τὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑψίστην θέσιν. Κατὰ συνέπειαν, τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνέδριον ἐξελέξεν αὐτὸν τὴν 31 Ἀυγούστου, καὶ, τὴν 9ην τοῦ προσεχοῦς μηνὸς ἡ Βασιλισσα ἐπέμψεν ἐντολὴν τῷ Κόθβερτ (Τοιστάλ, Cuthbert Tunstal,) Ἐπισκόπῳ τῆς Δόρμ (Durham) Γιλβερτ (Βούρν, Gilbert Bourne), Ἐπισκόπῳ τῆς Μπάθ (Bath), Δαβίδ (Πούλ, David Pool), Ἐπισκόπῳ τῆς Πετέρבורο (Peterborough), Ἀντωνίῳ (Κίτζεν, Anthony Kitchen,) Ἐπισκόπῳ τῆς Λανδάρφ (Slandaff), Γουλλιαμῳ Βορλώ (Barlow), Ἐπισκόπῳ, καὶ Ἰωάννῃ Σκόρυ (Scory), Ἐπισκόπῳ, ἵνα ἐπιβεβαιώσωσι καθιερώσεσιν καὶ χειροτονήσωσιν αὐτὸν Ἀρχιεπισκοπον. Ἀλλ' ἔμεις ἔτι κα ἀπειρηκεψίας ἐκτάκτου ὁ ὄρος τῆς συνθεσίας, δι' οὗ ἡ πλειονότης ἐξουσιοδοτεῖτο νὰ ἐνεργήσῃ, *aut ad minus quatuor vestrum* (ἢ τοῦλάχιστον τέσσαρες ἐξ ὑμῶν), παρελείφθη, ὥστε ἡ ἀποποιήσις ἑνὸς μόνου ἐξ ἐκείνων, πρὸς οὗς ἡ ἐντολὴ ἐδόθη ἠδύνατο νὰ παρεμποδίσῃ τὴν ἐκτέλεσίν τῆς. Ἐφαίνετο ὅτι ὁ Τόνσταλ, ὁ Βούρν καὶ ὁ Πούλ καὶ οἱ τρεῖς ἀποποιήθησαν, διότι περὶ 4 Ἰαν Νοεμβρίου καθηρέθησαν καὶ ὁ Κίτζεν τῆς Λανδάρφ ἦτο ὁ μόνος ἐν Ἀγγλίᾳ Ἐπίσκοπος, ὅστις διατέλει κατέχων τὴν ἐπισκοπὴν του.

Τὴν 6ην Δεκεμβρίου 1559, ἑτέρα ἐντολὴ ἐδόθη, δυνάμει τῆς ὁποίας ὁ Ἀντώνιος, Ἐπίσκοπος τῆς Λινδάρφ, Γουλλιάμους Βαρλώ, ἀρχαῖος Ἐπίσκοπος τῆς Μπάθ καὶ τότε ἐκλεχθεὶς Ἐπίσκοπος τῆς Τζίτζεστερ (Chichester,) Ἰωάννης Σκόρου, ἀρχαῖος Ἐπίσκοπος τῆς Τζίτζεστερ, ἐκλεχθεὶς τῆς Χερεφόρδ (Hereford), Μίλες Κοβερδέιλ (Miles Coverdale,) ἀρχαῖος Ἐπίσκοπος τῆς Ἐξετερ (Exeter), Ριχάρδος (ἢ μάλλον Ἰωάννης) Χόδγσκινς, τῆς Βιδφόρδ (Hodgskius, de Bedford), καὶ Ἰωάννης Σαλέσβουρυ, τῆς Θετφόρδ (Salesbury, de Theiford), Ἐπίσκοποι Γουθοὶ (Cusfragans) καὶ τέλος ὁ Ἰωάννης Βέιλ (Bale), Ἐπίσκοπος τῆς Ὀσσορυ (Ossory) προστάχθησαν νὰ προβῶσιν εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ Πάρκερ, ἢ τοῦλάχιστον τέσσαρες ἐξ αὐτῶν. Ἐν ταύτῃ ὑπῆρχεν ἕρος, δι' οὗ ἡ Βασίλισσα διακήρυττεν, ὅτι ἤθελεν ἀναπληρώσει ἐν τῇ πληρεξουσιότητι αὐτῆς πᾶσαν δυνατὴν ἔλλειψιν, εἴτε ἐν ταῖς πράξεσιν εἴτε ἐν ταῖς τάξεσι τῶν Χειροτονοῦντων, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας. Τοῦτο ἀναμφιβόλως προήρχετο ἐκ τούτου, ὅτι πολλοὶ τῶν Ἐπισκόπων δὲν κατεῖχον πραγματικῶς τὰς Ἐπισκοπὰς τῶν ἄλλ' εἶναι ἐναργῆς, ὅτι ὁ σκοπὸς ἦτο μόνον νὰ καλυφθῶσιν ἀνωμαλίας τινὲς ὑπ' ἑποψίν νομικῆν, καὶ οὐχὶ πνευματικῆν πρᾶγμα, τὸ ὅποιον οὐδέποτε μετὰ ταῦτα ἐπανελήθη εἰς οὐδεμίαν ἐντολήν.

Ὁ Πάρκερ, κατὰ συνέπειαν, ἐχειροτονήθη τὴν 17ην Δεκεμβρίου 1559, ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Παλατίου τῆς Λάμβεθ (Lambeth), ὑπὸ τῶν Βαρλώ, Σκόρου, Χόδγσκινς καὶ Κοβερδέιλ, κατὰ τὸ Τυπικὸν τὸ ἀποδεδειχθὲν ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'. Ἐκ τούτων τῶν Ἱεραρχῶν ὁ Βαρλώ καὶ ὁ Χόδγσκινς εἶχον χειροτονηθῆ ἐπὶ τῆς Βασιλείας τοῦ Βασιλέως Ἐρρίκου τοῦ Η'. κατὰ τὸν

τύπον τὸν περιεχόμενον ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἀρχιερατικῷ Εὐχολογίῳ (Pontifical Roman)· ἀλλ' ὁ Σκόρου καὶ Κοβερδέιλ ἐχειροτονήθησαν ἐπὶ τῆς Βασιλείας Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'. κατὰ τὸν βρεττὸν τύπον τοῦ Εὐχολογίου, τὸ ὅποιον εἶχε προσφάτως ἐκδοθῆ πρὸς χρῆσιν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας.

Πρακτικὸν τῆς τελετῆς ταύτης μετὰ πάσης ἀκριβοῦς λεπτομερείας κατετίθη ἐν τοῖς Ἀρχαίοις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, καὶ ἀντίγραφον τοῦ πρωτοτύπου ἐγγράφου εὐρίσκεται τὰ νῦν φυλαττόμενον ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σῶμα—Χριστοῦ τῆς Κανταβριγίας, εἰς ὃ καθὼς παρατηρήθη ὁ Πάρκερ ἀνῆκε. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ὑπεγράφη ὑπὸ τῶν τεσσάρων συμβολαιογράφων, οἱ ὅποιοι εἶχον διὰ τῆς μαρτυρίας των βεβαιώσει τὰ περὶ τῆς χειροτονίας τοῦ Καρδινάλιου Πόλ, πρὸ τριῶν καὶ ἑμιστοῦ ἔτους καὶ ἀρκεῖ νὰ παραθέσῃ τις τὸν χαρακτῆρα τῶν δύο ἐγγράφων ἵνα ἀναγνωρίσῃ πληρέστατα τὸ ἀξιώπιστόν του. (α) Μνηεὶα ἐγένετο αὐτοῦ, μετὰ ἑπτὰ ἔτη, ἐν τῷ νόμῳ, ἧτις ἐγένετο κατὰ τὸ ἔγδοον ἔτος τῆς Βασιλείας τῆς Ἐλισάβετ, Καρ. Α' παρ. 2, ἵνα ἀρθῆ πᾶσα πρόφασις ἀντιφθέστον, δυνάμενων νὰ γείνωσι κατὰ τῆς νομιμότητος καὶ κανονικότητος τῶν Καθιερώσεων καὶ Χειροτονιῶν, αἵτινες ἔσχον χώραν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Βασιλείας ἐκείνης, ἀντιφθέστον, προκληθειῶν ἐκ τοῦ ὅτι, ἐν τῇ πράξει τοῦ Κοινοβουλίου, δι' ἧς ἀνεκαινοῦτο ἡ χρῆσις τοῦ Εὐχολογίου, βρεττὴ μνηεὶα οὐκ ἐγένετο τοῦ Τυπικοῦ τῆς χειροτονίας (Ordinal). Καὶ περὶ τούτου ἐγένετο ὑπαίνηξις ἐν τῷ Βίῳ τοῦ Πάρκερ², τυπωθέντι ἐν Λονδίῳ, κατὰ τὸ 1572, τρία ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου του. Εἰς τὸ μέρος, ὅπου γίνεται μνηεὶα τῆς ἐκλογῆς, καὶ χειροτονίας του, εὐρίσκεται αὕτη ἡ σημείωσις ἐν τῷ

(α) Τοῦ Ἐργίου τὰ περὶ κύρους τῶν Ἀγγλικανῶν χειροτονιῶν, 6, 7, Σημείωσις.

περιθωρίω. Hoc conservationes et confirmationes in Registris apparent. (Αὗται αἱ καθιερώσεις καὶ ἐπιβεβαιώσεις ἐν ταῖς Ἀπογραφαῖς φαίνονται). Τέλος πάντων, ἐν τῷ ὑπομνήματι τοῦ Πάρκερ τῷ μετὰ τὸν θάνατόν του εὑρεθέντι μεταξὺ τῶν ἐγγράφων του, καὶ φυλακτομένην ἐν τῷ Γυμνασίῳ Σώμα Χριστοῦ (Corpus Christi) εὐλέπει τις τὴν χειροτονίαν του ἀναφερομένην διὰ τῶν ἐξῆς ὁρῶν: «1559, 17 Δεκεμβρίου, ἔτ. 1559. Καθιερώθη εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Καντωρίας.— ὦ! ὦ! Κύριε Θεῖ, εἰς ποίους καιροὺς διαπεφύλαχάς με;» (Consecratus sum in Archiepiscopum Cantuarien.— Heu! Heu! Domine Deus, in que tempora servastime?) «Ἀπ' ἀρχῆς, πλείστοι συγγραφῆι, τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας μέγα, ὠμίλουν περὶ τῶν Ἐπισκόπων τῶν ἐπὶ τῆς Βασιλείας τῆς Ἑλισάβετ ὡς μὴ λαβόντων οὐδαμῖαν καθιέρωσιν· ἀλλ' ὅτε οἱ ἀνταγωνισταὶ των τοῦ ἐπίεζον, ἐδικαιολογοῦντο λέγοντες, ὅτι ἐνόμιον καθιέρωσιν μὴ κανονικῆν. Ἀλλὰ καθὼς ἀφορᾷ τὸ γεγονός οὐδέποτε ἐβλήθησαν ὅτι δὲν ἦσαν χειροτονημένοι, ἐνῶ ἄλλοι ὁ Σάνδερς καὶ ὁ Στάπλετον (Sanders et Stapleton), παραδείγματός χάριν, βετιῶς ὑπεστήριζον, ὅτι ἡ χειροτονία αὐτῆ ἔσχε χόρον.

Τὸ κύρος τούτων τῶν χειροτονιῶν διεφίλονεκαίτο ὑπὸ πολλῆς ἐπόψεως. Οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι δὲν ἦσαν ἔγκυροι, διότι ἐγένοντο ἐνῶ ὑπῆρχε σχίσμα, καὶ οὕτως ἀπεστεροῦντο τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Πάπα. Αὕτη ἡ ἰδέα δὲν ἦτο σπάνια κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀφοῦ καὶ ὁ Λάτιμεν, ὁ Ρίδλεϋ καὶ ὁ Φάρρεν (Latimer Ridleg et Farrer), θανατωθέντες ἐπὶ τῆς Βασιλείας τῆς Βασιλίσσης Μαρίας, ἐνῶ ἦσαν χειροτονημένοι Ἐπίσκοποι κατὰ τὸ Τυπικὸν τῶν τελετουργιῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, πρὸ τοῦ μαρτυρίου των, ἀπεστερήθησαν μόνον τοῦ ἐκρητικῆς αὐτῶν ἐξόριστος. δ. Ἄλλοι ἐθεώρησαν ὡς ἔλλειψιν

τὴν μὴ τήρησιν τῶν διδασκαλιῶν (ἢ τῶν δογμάτων) τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας· ἄλλοι τὸν γάμον τινῶν Ἐπισκόπων καὶ ἄλλοι τὸ ἀνεπαρκές τῶν τύπων τῶν ὀριζομένων ἐν τῷ Τυπικῷ τοῦ Βασιλέως Ἐδουάρδου. Καὶ ὁμοίως σφόδρα συνησοθήσαν ὅτι οὐδαμῖα τούτων τῶν ἀντιρήσεων ἦτο ἐπαρκές πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ ὃν προὔτιθεντο. Οὕτω, κατὰ τὸ (1604) τεσσαράκοντα πέντε ἔτη μετὰ τὸ συμβῆν, ὁ διηγήσαντο, ὁ μῦθος τοῦ Νάγκς Χιῦδ (Nag's head, κεφαλὴ ἵππιδίου) ἐπενοήθη, ἡ τοῦλάχιστον πρώτην φορὰν ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ Χολυγούδ (Holywood).

Κατὰ τὸν μῦθον τοῦτον, ὁ Πάρκερ καὶ πολλοὶ ἄλλοι ἐξ ἐκείνων, οἵτινες εἶχον ἐκλεχθῆ ὑπὸ τῆς Βασιλίσσης, ἵνα πληρώσωσι τοὺς χερσύνοντας Ἐπισκοπικοὺς Θρόνους, συνηντήθησαν ἐν ἐνὶ καπηλείῳ τῆς Τζιππάϊδ (Cheapside) καλουμένῳ the Nag's head (ἡ τοῦ ἵππιδίου κεφαλὴ) καὶ ἐπειδὴ ὁ Κίτζεν (kitchen), Ἐπίσκοπος τῆς Λανδάλφ (Llandaff) εἶχε παρκαλυθῆ νὰ τοὺς χειροτονήσῃ ἕνεκα ἀπειλῆς ἀφορισμοῦ ἐκ μέρους τοῦ Βόννερ (Bonner), τότε φυλακισμένου ἐν τῷ Πόργω ἢ ἐν Μάρσελση (Marshalsea,) ὁ Σκόρυ τοὺς διέταξε νὰ γονυκλιτήσωσιν ἐνώπιόν του, καὶ ἐνῶ ἐξανίσταντο, προσεγγέρευον αὐτοὺς Ἐπισκόπους τῶν διαφόρων ἐπισκοπικῶν θρόνων, ἐν οἷς ἕκαστος εἶχε διορισθῆ.

Ὁ γαλιωδῆς οὗτος μῦθος, τοῦ ὁποῖου ὑπάρχουσιν ἐπτά ἢ ἑκτὼ ἐκδόσεις, ἄπασαι διαφέρουσιν ἀλλήλαις κατὰ σπουδαίας ἐπόψεις, ἀπαδόθη εἰς τὸν Νεῖλ (Neale), Καθηγητὴν τῆς Ἑβραϊκῆς ἐν Ὁξονίῳ, καὶ Ἐφημέριον τοῦ Βόννερ (Bonner), ὅστις κατὰ τὰ περὶ τούτου ἱστοροῦμενα θὰ εὕρισκετο ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ὡς κατάσκοπος. Ἐνῶ δὲ ἔζη, οὐδεὶς πώποτε ἤκουσθη ὁμιλῶν περὶ τοιαύτης συναντήσεως· ἔτι δὲ οὐδεὶς τῶν ἱστορησάντων τὸν μῦθον τοῦτον διςχυρίσθη, ὅτι ἤκουσεν

αὐτὸν τὸν Νελ διχονοούμενον αὐτόν. Ὅθεν τοῦτο ἀντίκειται τοσοῦτον τοῖς θετικωτάτοις καὶ καλῶς ἐγνωσμένοις γεγονόσι — τοῖς ἀρχαιοφυλακείοις οὐχὶ μόνον τῆς Λάμπιθ (Lampeth), ἀλλὰ καὶ πλείστων ὄσων Μητροπολιτικῶν Ναῶν — καὶ τῆ ἀληθείᾳ εἶναι τοσοῦτον ἀπίθανον, ὥστε ἤθελεν εἶσθαι περιττὸν ἐν συγγραφῇ τοσοῦτον συνοπτικῇ, ὡς αὕτη, νὰ ἐπιχειρήσῃ τις λεπτομερῶς τὴν ἀνασκευὴν αὐτοῦ· πολὺ πλείον καθ' ὅσον τὰ ἴδια ἀποδοκιμάζεται ὑφ' ἀπάντων τῶν σειθασμάτων καὶ πεπαιδευμένων μελῶν τῆς Ῥωμαϊκῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐξ ὧν τινές, ὡς ὁ Λίνγκορντ (Lingord), παραδείγματος χάριν, εὐκρινῶς ὠμολόγησαν, ὅτι δὲν ἐπίστευον τὸν μῦθον τοῦτον. Ὅθεν φαίνεται ἡμῖν, ὅτι τὸ τοιοῦτον παρέχει μαρτυρίαν ἰσχυροτάτην ὑπὲρ τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας. Τῷ ὄντι, ἂς εἴμεθα βεβαιότατοι, ὅτι ἐάν τοιαύτη δὲν ἦτο ἡ γνώμη τῶν ἐνδιαφερομένως διαφιλονεικούντων τὸ κύρος τῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας χειροτονιῶν, οὐδέποτε μῦθον τοσοῦτω τερατόμορφον δὲν ἤθελεν φαντασθῆ. Πᾶσαν φορὰν, καθ' ἣν ὁ μῦθος οὗτος διεδίδετο, ἐπεκαλοῦντο εἰς μαρτυρίαν τὰς ἀπογραφάς, ἀλλὰ ἐτόλμων νὰ εἰπῶσιν ὅτι ἔσαν ψευδεῖς ἵνα ὑποστηρίξωσι τοῦτο, ὥρριλον νὰ ἀναμνησθῶσι καὶ νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι οὐχὶ μόνον ταῦτα τὰ πρωτόκολλα, ἀλλὰ καὶ ἄλλα διάφορα ἔγγραφα δημόσια τε καὶ ἰδιωτικά ἔγγραφα σύμφωνα τοῖς πρώτοις καὶ ἐπισυντηρημένα αὐτοῖς, διασπαρμένα δὲ ἐν τῷ βασιλείῳ, ἦσαν καὶ αὐτὰ πλαστὰ καὶ ψευδῆ. Ἄδεια τοῖς παρεχωρήθη ἵνα ἐξετάσωσιν αὐτὰ, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἄββοτ (Arpott) Πρωτεύοντος, ἐξετάσθησαν, τῷ ὄντι, ἐπὶ παρουσίᾳ πολλῶν καὶ διαφόρων Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων, ὑπὸ τεσσάρων Ῥωμαϊκῶν Καθολικῶν οὗτοι ἀπεράνθησαν ὅτι ἔσαν ἐσθένεγκλητα, καὶ ὑποσχέθησαν νὰ ποιήσωσι γνωστὸν τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐξετάσεως ταύτης εἰς τὸν Φιτζέρβετ (Fitzher-

bet), τὸ ἔτομον ἐκεῖνο ἢ πρῶτον ἐτόλμων νὰ ὑποπέψωσιν τὴν γνησιότητά των (α). Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐζήτησαν νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν τὰ πρωτόκολλα, προφασιζόμενοι ὅτι ἤθελον νὰ τὰ ἐξετάσωσι λεπτομερέστερον· ἀλλ' ἦτο φυσικῶς ἀδύνατον νὰ ὑπενδύσῃ τις εἰς τὴν αἴτησίν των. Ἀντέτεινον ὅμως ὅτι, καί τοι ἐξ ἀρχῆς προσεβλήθη ἡ χειροτονία τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πάρκερ, μνεῖα τούτων τῶν πρωτοκόλλων οὐκ ἐγένετο εἰμὴ παντήκοντα ἔτη ἀργότερον. Ἀπεδείξαμεν ὅτι τοῦτο δὲν ἦτο ἀληθές, ἐπειδὴ ἐγένετο μνεῖα αὐτῶν ἐν μιᾷ πράξει τοῦ Κοινοβουλίου παρεμπροσθέν ἐπτά ἔτη μετὰ τὴν χειροτονίαν ταύτην· ἀλλὰ τὰ πρωτόκολλα ταῦτα φυσικῶ τῷ λόγῳ δὲν ἐμαρτύρουν εἰμὴ περὶ τοῦ γεγονότος τῆς χειροτονίας· καὶ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν προσεβλήθη μόνον ὁ εὐρυθμος καὶ κανονικὸς χαρακτήρ τῆς χειροτονίας, ταύτης, οὕτως ὥστε ἤθελεν εἶσθαι ἀνεφελές νὰ προσδράμῃ τις εἰς ταῦτα τὰ πρωτόκολλα καθ' ὃν καιρὸν ἔσχε χώραν ἡ ἀμυρσοβήτης. Ἀλλ' ὅτι ὅμως ἤθελον νὰ προσβάλωσι τὴν χειροτονίαν αὐτὴν ἐπινοήσαντες τὸν μῦθον τοῦ Νάγκς Χέδ (Nag's head), ἀμέσως καὶ ἐκκλησίαις ἐγένετο εἰς ταῦτα τὰ πρωτόκολλα.

Ἄλλ' ἐποίησαντο καὶ ἑτέραν ἀπόπειραν πρὸς ἐξερانیσμον τοῦ κύρους καὶ τῆς ἰσχύος τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας· προσεπάθησαν νὰ ἀμυρσοβητήσωσι τὴν χειροτονίαν τοῦ Βαρλέ, ὅστις ὡς πρῶτος ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Πάρκερ, καθιέρωσεν αὐτόν. Μ' ἔλον τοῦτο καὶ ἐάν τις ἤθελε δυνεθῆ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Βαρλέ οὐδέποτε ἐχειροτονήθη, τοῦτο ποσὸς δὲν ἤθελε ἐπιτρέψῃ τὸ κύρος τῆς χειροτονίας τοῦ Πάρκερ,

(α) Συγγράματα τοῦ Βραμχόλλ (Bramhall's). Τρο. Γ'. Σ. 161. Ἐν Ὁξωνίᾳ, 1814. Τοῦ Κοουρῆ (Courayer) Ἠρακλεῖος, Κεφ. Β. Σ. 27. Ἐν Βρυξέλλαις, 1723.

ἀφοῦ καὶ τρεῖς ἄλλοι Ἐπίσκοποι ἦσαν συγχειροτονοῦντες, καὶ βλέπει τις ἐκ τῶν πρακτικῶν ὅτι, ἐν ἐκείνῃ τῇ περιπτώσει, ἅπαντες ἔλαβον μέρος, οὐχὶ μόνον ἐν τῇ χειροθεσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐκφωνήσει τοῦ τύπου, μεθ' οὗ ἡ τελετὴ συνοδεύεται, καὶ ἐν τῇ ἐγχειρήσει τῆς Ἁγίας Γραφῆς, καὶ ὅτι ἅπαντες ἐξεφώνησαν τὰ λόγια ἃ πρέπει νὰ ἐκφωνῶνται κατὰ τὴν ἐγχειρήσιν αὐτῆς. Τοιαύτη περίστασις, καίτοι σπανιστάτη ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν Ἐπισκόπων, ἐπάρκει μὲν ἥττον ἵνα ἐπανορθώσῃ πᾶν κακὸν ἀποτέλεσμα, ὃ ἔδύνατο νὰ παράξῃ ἀτέλεια τοῦ Ἐπισκοπικοῦ χαρακτῆρος ἐνὸς τῶν χειροτονοῦντων. Ἐν τῇ παρούσῃ ὁμοίᾳ περιπτώσει, τοῦτο δὲν ἦτο παντάπασι ἀνεγκαιόν. Πρῶτος ὁ Τζάμπνεϋ (Champney), κατὰ 1616, τσεσράκοντα καὶ ὀκτώ εἴτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Βαρλῶ ἤμφισβήτησε τὸ κύρος αὐτῆς. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ὁ Βαρλῶ κατέσχε διαφόρους ἐπισκοπὰς καὶ παρεκάθισεν ὡς Μέλος ἐν τῇ ἄνω Βουλῇ, καὶ ἐν τῇ Συνόδῳ ὡς Ἐπίσκοπος κανονικῶς χειροτονημένος, ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἑρρίκου Ὁγδοῦ, τοῦ Ἐδουάρδου Ἑκτοῦ καὶ τῆς Ἐλισάβετ' ἀνεγνωρίσθη ἐπίσκοπος ὑπὸ τῆς Μαρίας, τῆς περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ διαδόχου τοῦ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ τῆς Μπάθ (Bath) ἐγγράφου δικταγῆς Writ ἀποδεικνυούσης, ὅτι οὗτος ὁ ἐπισκοπικὸς θρόνος ἐγένετο κενὸς ἕνεκα τῆς ἐλευθέρως καὶ αὐθορμήτου παραίτησεως τοῦ τελευταίου αὐτῆς Ἐπισκόπου (α) ἔλαβε δὲ καὶ μέρος, καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἑρρίκου τοῦ Α' εἰς τὴν χειροτονίαν ἄλλων ἱεραρχῶν. Πάντα ταῦτα βεβαίως δὲν θὰ ἔδύναντο

(α) «Ἐνεκα τῆς ἐνὸς χείρας ἐκείνης ἐλευθέρως καὶ αὐθορμήτου παραίτησεως τοῦ τελευταίου αὐτῆς Ἐπισκόπου.» [«per liberam et spontaneam resignationem in manus nostras ultimi episcopi ibidem.»]

νὰ γίνωσιν, ἐὰν αὐτὸς δὲν ἦτο προσκόντως καὶ κανονικῶς χειροτονημένος. Πάντες γινώσκουσιν, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι ἀδύνατον τὰ νῦν νὰ ἀνγνωρίζηται πᾶς τις Ἐπίσκοπος καὶ ὡς τοιοῦτος νὰ ἐκπληροῖ καθήκοντα, χωρὶς νὰ ἦναι ἰδίᾳ χειροτονημένος· καὶ βεβαίως, ἐὰν δυνατόν νὰ ὑπάρξῃσι βεβαίως ἀδυνατίου, θὰ ἦτο πλέον ἀδύνατον ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ νὰ ἀποφύγῃ τις τὴν χειροτονίαν (δηλαδὴ νὰ περᾶ ὡς Ἐπίσκοπος, ἐνῷ ἦτο ἀχειροτόνητος), ἐπειδὴ τότε ἕνεκα τῆς ἐξαιρετικῆς θέσεως τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῶν ἐπιγενομένων διενέξεων μεταξὺ τοῦ Κυριάρχου τῆς καὶ τοῦ Πάπα, πᾶς φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔκλινε νὰ ὑποπτέῃ πάντα νεωτερισμὸν, εἴτε ἐν τῇ Διδασκαλίᾳ, εἴτε ἐν τῇ Πράξει. Ταῦτα τὰ γεγονότα, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν Βαρλῶ, παρέχουσι πάσαις τῆς ἀναγκαίας ἀποδείξεως τῆς βεβαιότητος τῆς χειροτονίας του, τοσοῦτον καθ' ὅσον δὲν δύναται τις νὰ ἀποδείξῃ κατὰ τρόπον θετικὸν καὶ ἀνεμφισβήτητον, ὅτι ἡ χειροτονία του οὐκ ἔσχα χώραν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι δὲν δύναται τις νὰ ἀνείρῃ οὐδεμίαν πρᾶξιν (ἢ ἐγγράφον) τῆς χειροτονίας ταύτης ἐν τοῖς Ἀρχιεπισκοπαιαῖς τῆς Λάμπεθ (Lambeth), οὕτως δὲ ἔχει ἐπίσης καὶ διὰ πολλοῦς ἄλλους Ἐπισκόπους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν ἡ χειροτονία οὐδέποτε ἠμφισβητήθη. Πρωτεύοντων τοῦ Βάρχαμ (Warham) καὶ Κράμμερ (Crammer) φαίνεται ὅτι τὰ πρωτόκολλα δὲν ἔκρυβοντο ποσῶς μετ' ἐπιμελείας. Οὕτως, ἐξ εἰκοσι καὶ ἐξ Ἐπισκόπων χειροτονηθέντων ἐπὶ τοῦ Βάρχαμ ὑπάρχουσι ἐξ περὶ τῆς χειροτονίας τῶν ὁποίων δὲν ἔδυνάθησαν νὰ εὕρωσιν ἐν τοῖς Ἀρχιεπισκοπαιαῖς τοῦ Ἀρχιεπισκοπαιαίου οὐδὲν πρακτικόν, καὶ εἶναι οὐχ ἥττον ἢ ὀκτώ ὅμοιαι παραλήψεις, παρακτὸς τῆς τοῦ Βαρλῶ, ἐπὶ τοῦ Κράμμερ. Εἰς τινὰς, τούτων τῶν περιπτώσεων, δὲν ὑπάρχει ποσῶς πρακτικόν· εἰς ἄλλας δὲ, μνεία γίνεται τῆς ἐπιβεβαίωσεως (ἢ ἐπικυρώσεως

(confirmation), ἀλλὰ τῆς χειροτονίας, ἥτις ὄφειλε νὰ παρακολουθήσῃ τὴν ἐπικύρωσιν, ποσῶς δὲν γίνεται μνηστὴ εἰς ἄλλην περίπτωσιν, τὸ πρακτικὸν τῆς ἐπικυρώσεως παραμένει ἐκκρεμὸς ἐν τῷ μέσῳ τῆς φράσεως. Ἄλλ' ὅμως πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὸ πρωτόκολλον τοῦ Κράμμερ δὲν εἶναι τόμος, ἐν ᾧ αἱ πράξεις του εἶναι ἐγγεγραμμέναι κατὰ τάξιν, ἀλλ' ἀπλῆ συλλογὴ ἐγγράφων εὐκρινῶν, συναρμολογηθέντων πολλῶν χρόνον μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν των. Ἡ περίπτωσις τοῦ Βαρλώ καταλέγεται εἰς τὴν δευτέραν τῶν τάξεων, ἃς πρὸ μικροῦ διαγράψαμεν. Αὐτὸς ἐξελέχθη Ἐπίσκοπος τοῦ Ἁγ. Ἀσάφ (Asaph) τὴν 16ην Ἰανουαρίου 1536, ὡς ἐπίσης καὶ Ἐπίσκοπος τοῦ Ἁγ. Δαβίδ τὴν 10ην τοῦ Ἀπριλίου προσεχούς. Ἡ ἐπικύρωσις δι' ἐκάστην ἐπισκοπὴν εὐρίσκεται ἐν τῷ πρωτόκολλῳ ἄλλ' οὐδεμίαν μνηστὴ γίνεται ἐν αὐτῷ περὶ τῆς χειροτονίας του. Καὶ ὅμως εἶναι ἐναργὲς, ἐκ τῆς ὕψους τούτων τῶν ἐγγράφων, καθὼς ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπολειφθεῖσάν ἐπιστολῶν, καὶ ἄλλων ἱστορικῶν γεγονότων, ὅτι ποσῶς δὲν χειροτονήθη Ἐπίσκοπος τοῦ Ἁγ. Ἀσάφ. Κατὰ συνέπειαν τοῦθ' ὅπου πρέπει νὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἐξηγήσωμεν εἶναι, ὅτι ἡ χειροτονία του δὲν φαίνεται μετὰ τὴν περὶ τῆς ἐπικυρώσεως του εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τοῦ Ἁγ. Δαβίδ γινομένην μνηστὴ. Ὑπάρχουσιν ὅμως δύο περιστάσεις ἐντελῶς ὅμοιαι, ἐξ ὧν οὐδὲν δύναται τις νὰ συμπεράνῃ, δυνάμενον νὰ εὐλόγη τὸ κύρος τοῦ ἐπισκοπικοῦ χαρακτῆρος τοῦ Βαρλώ. Αὗται εἶναι αἱ τοῦ Φόξ καὶ τοῦ Σκύπ (Fox et Skyp), ἀμφοτέρων χειροτονηθέντων ὡς Ἐπισκόπων τῆς Χερφορδ (Hereford), τοῦ πρώτου κατὰ τὸ 1535, τοῦ δὲ δευτέρου κατὰ τὸ 1539· ἀλλ' ἐνῶ ἡ ἐπικύρωσις των εἶναι ἐγγεγραμμένη ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις τοῦ Κράμμερ, οὐδεμίαν μνηστὴ γίνεται τῆς χειροτονίας των. Ἡ χειροτονία ὅμως αὕτη εὐρίσκεται ἐγγεγραμμένη ἐν τοῖς πρώτο-

κόλλοις τῶν ἰδίων αὐτῶν ἐπισκοπῶν (ἢ ἐπαρχιῶν), ὃ φυσικῶς τῷ λόγῳ εἶναι ἀποχρῶσα μαρτυρία τοῦ γεγονότος· ἀλλὰ τὰ πρωτόκολλα τοῦ Βαρλώ, τόσον παρὰ τῷ Ἁγ. Ἀσάφ (ἐάν ποτε ὑπῆρξαν ἐκεῖ), καθὼς καὶ παρὰ τῷ Ἁγ. Δαβίδ, πρωτόκολλα, ἐν οἷς προσεδόκα τις νὰ εἶδῃ τὴν χειροτονίαν τοῦ Ἐπισκόπου τούτου, ἀπωλείσθησαν. Στερούμεθα λοιπὸν ὡς πρὸς τοῦτο μίσην πρὸς πλήρωσιν τοῦ χάσματος, τὸ ὅποιον ὑπάρχει ἐν τοῖς Ἀρχιεπισκοπείοις τῆς Λάρβεθ. Τέλος δὲ τὰ ἄνω ρηθέντα γεγονότα εἶναι ἐπαρκῆ ἵνα ἀποδείξωσιν, ὅτι τοῦτο τὸ χάσμα (ἢ κενόν) δὲν δύναται νὰ παράσῃ οὐδεμίαν αἰτίαν ἀμφιβολίας, ὅτι δὲν ἐχειροτονήθη. Εἶναι, δυστυχῶς, ἀληθές, ὅτι ὁ Βαρλώ εἶχεν ἑλισσινὸς ἰδέας περὶ τοῦ κύρους τῆς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων—ὃ καὶ συνεπῆγε κατηγορίαν γενομένην κατ' αὐτοῦ ὡς Ἐπισκόπου τοῦ Ἁγ. Δαβίδ, τὴν 11ην Ἰανουαρίου 1539, ἀλλ' οἱ λόγοι, οὗς μεταχειρίσθη ἵνα ἐξηγηθῇ, δηλαδὴ,—

« Ὅτι ἐάν ἡ χάρις τοῦ Βασιλέως, ὅστις εἶναι ὁ ὑπέρτατος »

« Ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας, προσεκάλει, ἀδιάφορον ποῖον, »

« λαϊκὸν νὰ γείνη Ἐπίσκοπος, ὁ λαϊκὸς οὗτος ἤθελεν εἶσθαι »

« ἐπίσκοπος τῷ αὐτῷ δικαιοῦματι, ὡς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἢ ὡς ὁ »

« καλλίτερος Ἐπίσκοπος τῆς Ἀγγλίας » οἱ λόγοι, λέγω, οὗτοι ἀποδεικνύουσιν, ὅτι ὁ ἴδιος ἦτο χειροτονημένος· ἐπειδὴ, εἰ ἦτο ἄλλως πως, ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεώς του δὲν θὰ ἐδύνατο νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ εἰς πρότασιν ἀπαράλλακτον τῷ πρώτῳ ὅρῳ, παραλογισμὸς, ἐν δὲν δύναται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἐποίησε. Ἐλπίζομεν, ὅτι τὰ ρηθέντα ἐπαρκέουσιν ἵνα ἀποδείξωμεν τὸ γεγονός τῆς χειροτονίας τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πάρκερ, καθὼς καὶ τὸν Ἐπισκοπικὸν χαρακτῆρα τῶν Ἐπισκόπων, οἵτινες ἐχειροτονήσαν αὐτόν. Καὶ πραγματικῶς, τῇ ἐξαιρέσει τοῦ Βαρλώ, οὐδὲν ἄξιον μνηστὴ ἀντατέθη κατὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ Πάρκερ, περικτὸς τῶν ἀφορόντων τὸν τύπον τῆς

χειροτονίας, τύπον ὃν ἤδη τώρα μέλλει νὰ ἐξετάσωμεν. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τινὲς τῶν διαδοσάντων τὸν μῦθον τῆς Κεφαλῆς τοῦ Ἰπποῦ (Nag's Head) δισχυρίζονται ὅτι ὁ Σκόρυ δὲν ἦτο χειροτονημένος· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι καθαρὰ ἀπόφανσις, ὑπὲρ ἧς δὲν προσάγουσιν οὐδεμίαν μαρτυρίαν, ἐνῶ δύνανται τις νὰ δώσῃ πάσας τὰς ἐπιθυμητὰς ἀποδείξεις ὅτι ὑπάρχει τὸ ἐναντίον.

Ἄλλ' ὅμως τὰ κυριώτερα πράγματα, εἰς τὰ ὁποῖα ἤδη ἐπεστήσαμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν διεπραγματεύθησαν κατ' ἕκτασιν διάφοροι συγγραφεῖς, ὡς ὁ Μαίσιων (Mason), Βραμχόλλ (Bramholl), Κουραυὲ (Courayer), κτλ. Ἐὰν ὁ ἀναγνώστης ἐπιθυμῇ εὐρυτέρας ἐξηγήσεις, δύνανται ἐν πεποιθήσει νὰ προσδράμῃ εἰς τοὺς συγγραφεῖς τούτους. Μηδὲν ἥττον, θέλει εἶσθαι ἐπίσης καλὸν νὰ καθυποβάλωμεν αὐτῷ συνοπτικὴν περιληψὴν τῶν παρὰ τοῦ Βραμχόλλ προτεινομένων ἐπιχειρημάτων.

Ἴδοὺ τί λέγει ὁ συγγραφεὺς:

« Ἡ ἀμφισβήτησις μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἡμῶν καταστῆ εἰς τοῦτο.

« Λέγουσιν ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πάρκερ καὶ ἅπαντες οἱ
 » Δικμαρτυρόμενοι Ἐπίσκοποι (τούτέστι Ἀγγλικανοὶ) ἢ τοῦ-
 » λάχιστον πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, ἐν ἀρχῇ τῆς Βασιλείας τῆς Ἑλι-
 » σάβετ συνεχειροτονήθησαν, εἰς Nay's head, ἐν Τζιπσάϊδ
 » (Gheapside) ὑπὸ μόνου τοῦ Ἐπισκόπου Σκόρυ, ἢ ὑπ' αὐ-
 » τοῦ καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Βαρλῶ, ἀνευ διδαχῆς, ἀνευ μυστη-
 » ρίου, ἀνευ δημοσίου τελετῆς κατὰ τὸ ἔτος 1559, (ἀλλὰ δὲν
 » γνωρίζουσι ποσῶς κατὰ ποίαν ἡμέρην, οὐδὲ ἐνώπιον ποίων
 » δημοσίων συμβολαιογράφων) κατὰ τύπον καινὸν καὶ φαν-
 » τασιώδη. Καὶ ἅπαντα ταῦτα λέγουσι βασίζόμενοι ἐπὶ τῆς
 » ὑποτιθεμένης ἐκουσίᾳ ἐκθέσεως τοῦ Κυρ. Νηλ (Neale) (κα-
 » κοβούλου κατασκόπου, μόνου μάρτυρος τῶν παρ' αὐτοῦ ἐκ-

» τιθεμένων) καὶ ταύτην τὴν ἐκθεσιν ὁ Κυρ. Νηλ ἐποίησε
 » κατ' ἰδίαν εἰς τὸ κόμμα του πολὺν καιρὸν μετὰ τὴν περὶ
 » ἧς ὁ λόγος ψευδῶς ἐκτιθεμένην ὑπόθεσιν.

« Ἡμεῖς λέγομεν, ὅτι μόνος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Πάρκερ ἐχει-
 » ροτονήθη, εἰς Λάμπεθ, ἐν Ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ τεσσάρων Ἐπισκό-
 » πων ἐξουσιοδοτηθέντων πρὸς τοῦτο δι' ἐντάλματος ἐσφρα-
 » γισμένου τῇ Μεγάλῃ σφραγίδι τῆς Ἀγγλίας, μετὰ Διδαχῆς,
 » μετὰ Μυστηρίου, καὶ μετὰ πάσης ἀπαιτουμένης ἐπισκοπ-
 » τικῆς, τὴν 17ην Δεκεμβρίου τοῦ ἔτους 1559, ἐνώπιον τεσ-
 » σάρων τῶν ἐπιφανεστέρων δημοσίων συμβολαιογράφων τῆς
 » Ἀγγλίας· καὶ ὅτι, ἰδιαιτέρως, ὁ αὐτὸς δημοσίως συμβολαιο-
 » γράφος ἦτο ὁ πρῶτιστος γραμματεὺς κατὰ τὴν χειροτονίαν
 » τοῦ Καρδινάλιου Πόλ (Pole) καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Πάρ-
 » κερ. (α) καὶ ὅτι πάντες οἱ ἄλλοι Ἐπίσκοποι ἐχειροτονήθη-
 » σαν ἐν ἄλλαις ἐποχαῖς, τινὲς τῷ αὐτῷ μηνί, ἀλλ' οὐχὶ τῇ
 » αὐτῇ ἡμέρᾳ, πολλοὶ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, ἀλλ' οὐχὶ κατὰ
 » τὸν αὐτὸν μῆνα, καὶ ἄλλοι κατὰ τὸ ἴπιον ἔτος. Καὶ ἴνα
 » ἀποδείξωμεν τὴν ἀλήθειαν τῆς διηγήσεως ἡμῶν καὶ τὸ ψευ-
 » δος τῆς αὐτῶν, προσάγομεν τὸ πρωτόκολλον τοῦ ἀρχιεπι-
 » σκοπικοῦ θρόνου τῆς Καντουαρίας ὅσον οἶόν τε αὐθεντικόν,
 » ἐπίσημον καὶ γνήσιον· τὰ πρωτόκολλα τῶν δεκατεσσάρων
 » ἄλλων τότε χηρευόντων ἐπισκοπικῶν θρόνων φυλαττόμενα
 » ἐπίσης μετὰ τσακότης ἐπιμελείας καὶ φροντίδος ὑπὸ ἐνόρ-
 » κων ἀξιωματικῶν, ὅσον καὶ αὐτοῦ τοῦ Βατικάνου τὰ ἐγ-
 » γραφα. Προσάγομεν πάντα τὰ ἐντάλματα τὰ τῇ ἰδιαιτέρᾳ
 » σφραγίδι καὶ τῇ Μεγάλῃ σφραγίδι τῆς Ἀγγλίας ἐκδοθέντα.

(α) Ἀντώνιος Χούι (Huse). Οἱ ἄλλοι ὄνταν θωοὶς Ἀργόλ (Argoll),
 Θωρὰς Γουίλλετ (Willet) καὶ Ἰωάννης Ἰσεντ (Incent). Βραμχόλλ
 συγγράματα, Τόμ. Γ. σ. 88. Ἐν Ὀξείρῳ 1844.

» Προσάγομεν τὰς ἐν βιβλίῳ καταγραφὰς ἢ δημοσίας πρά-
 » ξεις τοῦ Συρκαγιδουλακίου (Chancellerie) καὶ ἐν
 » τὰ βιβλία τοῦ Συρκαγιδουλακίου (Signet-Office) δὲν εἰ-
 » χον δυστυχῶς καὶ ἐπὶ τοῦ Βασιλέως Ἰακώβου, θὰ εἰδύνα-
 » τό τις ἐξίσου ἐκ τούτων τῶν βιβλίων νὰ ἐξακριβώσῃ τὸ γε-
 » γονός. Προσάγομεν, τὸ αὐτὸ πρᾶγμα μαρτυροῦσαν, τοῦ Κοι-
 » ναβουλίου πράξιν γενομένην ἐπτά ἔτη μετὰ τὴν χειροτονίαν
 » Προσάγομεν ἀπάσας τὰς ἀμφισβητήσεις τὰς τοπωθείσας
 » καὶ δημοσιευθείσας περὶ τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1572 χειροτο-
 » νιών, ὁπλαδὴ τρία ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀρχιεπισκό-
 » που Πάρκερ, ὅταν ἅπαντα ταῦτα τὰ πρᾶγματα ἦσαν εἰσέ-
 » πρόσφατα ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων. Αὗται αἱ προφανεῖς
 » ἐκπληκτικαὶ ἀποδείξεις ἤθελον εἶσθαι ἱκαναὶ νὰ ἐκθαρβώ-
 » σωσι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Νηλ καθ' ὅλον του
 » τὸν βίον καὶ νὰ τὸν ἀναγκάσωσι νὰ ἀπαρνηθῇ τὸ ἀνυπό-
 » στατον αὐτοῦ ψεύδος, ἢ νὰ ἡμολογήσῃ τὴν παχυλὴν αὐτοῦ
 » ἐκτόφλωσιν». (α)

Ἄλλ' ἂν θεωρήσωμεν νῦν τὸν χαρακτῆρα τοῦ Τυπικοῦ τοῦ
 περὶ τῆς διατάξεως καὶ τοῦ τρόπου τῶν χειροτονιῶν. Ἐν γένει
 οἱ θεολόγοι παραδέχονται ὅτι, πρὸς κῶρος καὶ ἰσχὺν τῆς χει-
 ροτονίας αἱ μόναι οὐσιώδεις τελετουργίαι εἶναι ἡ χειροθεσία
 καὶ ἡ δέξις. Τούτων μόνον γίνεται μνεία ἐν τῇ Νέῃ Διαθήκῃ,
 ἐπιδοκιμάζονται δὲ καὶ ἐπιβεβαιῶνται ὑφ' ὅλων τῶν Πατέρων
 καὶ ὅλων τῶν ἀνάκθην Ἐκκλησιαστικῶν Τυπικῶν τῶν τελε-
 τουργιῶν. Καὶ ἄλλαι τελεταὶ προστέθησαν ἐν πολλαῖς Ἐκκλη-

(α) Τοῦ Εὐαγγελίου Συγγράμμα. Τερ. Γ'. Σελ. 40, 41. Ἐν Ὁξ-
 νίῳ, 1844.

σίαις, ὡς ἡ ἐγγείρισις τῶν Ἱερῶν Γράφων ἢ τῶν περὶ τὴν Θεϊάν
 Μυσταγωγίαν καθιερωμένων ἀγγείων, ἢ χρίσις τῶν χειρῶν τοῦ
 ὑποψφείου, κτλ. ἀλλ' οὐδεμίαν τούτων τῶν τελετῶν φαίνεται
 ὅτι ἦτο οὐδαμοῦ συνήθης ἐξ ἀρχῆς, καὶ τινες Ἐκκλησίαι, ὧν
 αἱ χειροτονίαι ἀνεγνωρίσθησαν πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὡς ἐχού-
 σαι κῶρος καὶ ἰσχὺν, φαίνονται ὅτι σταθερῶς ἀπέσχον τῆς χρή-
 σεως αὐτῶν. Περιπλέον, οὐδαίς ἰδιαιτέρος τύπος, τοιοῦτος, οἷος
 ὁ τοῦ βαπτίσματος, δὲν ὤρισθη πρὸς ἀπονομὴν τῆς ἱερωσύνης,
 καὶ ἐν τούτοις τύποι πάνυ διάφοροι ἐνομίσθησαν ἰσῆς ἐνερ-
 γείας. Εἶναι ἀναγκαῖον, φυσικῶς τῷ λόγῳ, νὰ μεταχειρίζωνται
 τύπους ἐκφράζοντας τὸ ὑπόργημα καὶ δηλοῦντας τὰ καθή-
 κοντα τοῦ χειροτονηθησομένου ἢ καθιερωθησομένου· ἀλλὰ δὲν
 εἶναι ἀναγκαῖον οἱ τύποι οὗτοι νὰ ἐκφωνῶνται καθ' ὀρισμένην
 στιγμὴν, ὡς παραδείγματος χάριν, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς χει-
 ροθεσίας. (α) Ἄρκαι ἢ Ἀκολουθία ἐν γένει νὰ ἔχῃ χαρακτῆρα
 τοιοῦτον, ὥστε νὰ μὴ μένη οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν περὶ τοῦ προ-
 τιθεμένου γενέσθαι. «Τὸ πνεῦμα τῶν Λειτουργιῶν,» λέγει ὁ
 Βοσσουέτ, «τὸ πνεῦμα τῶν λειτουργιῶν καὶ ἐν γένει ἀπασῶν
 » τῶν καθιερώσεων, δὲν ἐγκρατεῖ ἐν τῷ προσκλυθεῖν ἡμᾶς
 » τισὶ στιγμαῖς ὀρισμέναις, ἀλλ' ἐν τῷ θεωρεῖν ἡμᾶς τὸ ἄλο-

(α) Ἐν τῷ Γραμματικῷ Ἐυχολογίῳ αἱ μόναι λέξεις αὗται
 εἰρίζονται ὡς ἐπιλήθηται νὰ λέγονται κατὰ τὴν χειροθεσίαν ἐν τῇ χειροτο-
 νίᾳ Ἐπισκόπου, οἷον. «Accipe Spiritum Sanctum» («Λάβε Πνεῦ-
 μα Ἅγιον») καὶ ἐν τῇ χειροτονίᾳ Ἱερέως. «Accipe Spiritum San-
 ctum quorum remiseris peccata, nemittuntur eis, et
 quorum retinueris, retenta sunt». («Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον ὡς
 » τῶν ἄφρων τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, καὶ ὡς τῶν κρατῶν, νε-
 » κράτῳνται»).

» σχερὶς τῆς πράξεως, ἵνα οὕτω συναισθανώμεθα ὁλόκληρον τὸ
 » ἀποτέλεσμα αὐτῆς. Ἐν παράδειγμα θέλει πολὺ συντελέσει
 » ἵνα ἐννοήσῃ τις ὃ θέλω λέγειν. Ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Ἱερέως,
 » οἱ πεπαιδευμένοι δὲν ἀμφιβάλλουσι σχεδὸν πλέον, μετὰ το-
 » σαῦτα ἀρχαῖα Εὐχολόγια, ἅτινα ἀνιχνεύθησαν ἐξ ὧλων τῶν
 » μερῶν, ὅτι τὸ κυριότερον μέρος εἶναι ἡ χειροθεσία μετὰ τῆς
 » εὐχῆς ἧτις συμπαραμαρτεῖ αὐτῇ. Ἐνταῦθα ἐγχεῖται
 » κυρίως ἡ ἑσῆσις τῆς χειροτονίας τοῦ Ἱερέως* ὅθεν καὶ καλεῖ-
 » ται τῷ ὀνόματι τούτῳ, καθιέρωσις (consecration) ἢ
 » Εὐλογία (Benediction) ἐν τοῖς ἀρχαίοις Εὐχολογίοις,
 » ὡς ἅπαντες γινώσκουσιν. Ἄλλ' ὁμοίως ἐκεῖνο δὲν ἐμποδίζει
 » νὰ μὴ λέγηται περιπλέον μετὰ τὴν χειροτονίαν ἐν τῷ χρεῖν
 » τὰς χεῖρας τοῦ Ἱερέως, καθιερούσθωσαν αἱ χεῖρες του διὰ
 » τῆς χριστικῆς ταύτης καὶ διὰ τῆς εὐλογίας ἡμῶν, ὡς εἰ ἡ
 » χειροτονία ἦτο ἀτελής. Ὅλον τοῦτο εἶναι ἀποτέλε-
 » σμα ἀνθρωπίνης γλώσσης, δι' ἧς δὲν δύναται τις νὰ ἐξη-
 » γηθῆ, εἰμὴ (ἐν μέρει) καὶ ὁ Θεὸς, ὅστις βλέπει ἐν ταῖς
 » καρδίαις ἡμῶν ταῦτοχρόνως τὸ βῆθάν, τὸ λεγόμενον καὶ τὸ
 » βῆθησόμενον, ἀκούει πάντα, καὶ ποιεῖ πάντα ἐν καιροῖς κα-
 » ταλλήλοις γνωστοῖς αὐτῷ μόνον, χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ
 » φροντίζωμεν καὶ νὰ ματαιοπονώμεν ἐν ποίῳ ὀρισμένῳ χρέ-
 » νῳ ποιεῖ αὐτά. Ἄρκει νὰ ἐκφράζωμεν πᾶν τὸ γινόμενον, διὰ
 » πράξεων καὶ λόγων προσηκόντων, καὶ τὸ ὅλον ὁμοῦ, καὶ τοῖ
 » γινόμενον καὶ ἐκφωνούμενον ἐπαλλήλως, νὰ παριστάνῃ ἡμῖν
 » ἐν ἐνότητι ἅπαντα τὰ ἀποτελέσματα καὶ ὡς εἰπεῖν ἄριστον
 » τὴν ἐποψὴν τοῦ θείου μυστηρίου». (α)

(α) Βουισσοῦν: *Éléments des sacrements de l'Église catholique*. Tom. II. Παρ. 452, 553. Ἄπαντα τὰ εὐχολογία (Oscultes Completes). Ἐν Παρισίαις, 1846.

» Ἄς ἐφαρμόσωμεν νῦν τὰς ἀρχὰς ταύτας εἰς τὸ Τυπικὸν
 » Ἐδουάρδου τοῦ ΣΤ'. Καὶ κατὰ πρῶτον θέλωμεν ἐξετάσει τὴν
 » τῆς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων ἱερουργίαν (Office), ἐπειδὴ
 » ἡ τοῦ Πάππυ περιπτώσις ἀφορᾷ ταύτην τὴν ἱερουργίαν. Αἱ
 » ὀρισμέναί λέξεις, αἵτινες πρέπει νὰ λέγωνται ὑπὸ τοῦ χειρο-
 » τονοῦντος Ἱεράρχου, ὅταν αὐτὸς καὶ οἱ ἄλλοι Ἐπίσκοποι ἐπι-
 » θέτουσι τὰς χεῖρας τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἐκλεχθέντος Ἐπι-
 » σκόπου, εἶναι αἱ ἑξῆς:

« Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον. καὶ μνήσθητι νὰ ἀναζωπυ-
 » ροῖς τὸ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως
 » τῶν χειρῶν μου, οὐ γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς πνεῦμα δειλίας,
 » ἀλλὰ δυνάμειος καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ.

Μετὰ τοῦτο ὁ Ἐπίσκοπος ἱγχειρίζει αὐτῷ τὴν Ἁγίαν
 Γραφὴν λέγων.

« Πρόσιγε τῇ Ἀναγνώσει, τῇ Παρακλήσει καὶ τῇ Διδασκα-
 » λία. Μελέτα τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ Βιβλίῳ τούτῳ. « Ἐν
 » τούτοις ἰσθί» κτλ. (α) Γίνου ποιμὴν τῷ ποιμνίῳ τοῦ Ἰησοῦ
 » Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ λύκος· ποίμινε τὰ ἀρνία, καὶ μὴ κατα-
 » τρώγῃς αὐτά. Ὑποστήριζε τοὺς ἀδυνάτους, θεράπευε τοὺς
 » ἀσθενεῖς, ἐνίσχυε τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ, ἐπανά-
 » φερε τοὺς πεπλανημένους, ζῆτει τοὺς ἀπολωλότας. Γίνου
 » οἰκτιρῶν τοσοῦτον, ὥστε νὰ μὴν ἦσκι βῆθος. Τῆρει τὴν
 » πειθαρχίαν χωρὶς οὐδέποτε νὰ λησμονῆς τὸ ἔλεος, ἵνα λά-
 » βῃς, ὅταν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος φανερωθῆ, τὸν ἀμαράντινον τῆς
 » δόξης ἐτίμωσον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀμήν.

(α) Ἡθελε γινε, κατὰ τὰ ὑπομνήματα τῆς Λέμπε καὶ τοῦ Γουοσσίου
 Ἰωάνη Χριστοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ἐν τῇ χειροτονίᾳ τοῦ Πάππυ, ὁ τύ-
 πος ἐλάγει οὕτω, διὰ τῶν λέξεων «λαὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν».

Ἀγέταινον εἰς τὸν τύπον τοῦτον λέγοντες ὅτι δὲν εἶναι κατ' οὐδένα τρόπον κατάλληλος εἰς τὸ μεταδιδόναι τὸν βαθμὸν Ἐπισκόπου, πολὺ περισσότερον, καθότι δὲν περιέχει οὐδεμίαν εὐκρινῆ ἐνδειξιν τοῦ βαθμοῦ τούτου, καὶ εἰδύνατο ἐπίσης νὰ χρησιμεύῃ καὶ εἰς τὴν χειροτονίαν ἀπλοῦ Ἱερέως, καὶ ὅτι, κατὰ τὸ 1662, ἡ Σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Κλήρου τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἐνόησαν τόσον καλῶς τὸ ἀνεπαρκές τοῦ τύπου τούτου, ὥστε εἰς τὰς λέξεις «Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον» προσέθηκαν ταύτας «διὰ τὸ ὑπόργημα καὶ ἔργον» τοῦ Ἐπισκόπου ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὑπόργημα καὶ ἔργον, ἅτινα νῦν σοὶ ἐμπιστεύονται διὰ τῆς χειροθεσίας ἡμῶν,» καὶ ταυτοχρόνως ἐποίησαν ὁμοίαν προσθήκην εἰς τὸν τύπον τῆς χειροτονίας τῶν Ἱερέων. Εἶναι ἀληθέστατον ὅτι αὕτη ἡ διπλῆ προσθήκη ἐγένετο τότε, ἀλλὰ τὸ ἐξάγειν ἐκ τούτου ὅτι ὁμοία προσθήκη συνεπῆγεν ὡς συμπέρασμα ὅτι τοιοῦτος τύπος, οἷος ἦτο ἐν χρήσει πρότερον, ἦτο ἐντελῶς ἀνεπαρκές, ἤθελεν εἰσθαι συγχρόνως καὶ ψευδὲς καὶ ἄτοπον. Ἡ Σύνοδος συνεσχέθη οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ ὅτι ὁ τύπος θὰ ἐβελτιοῦτο διὰ ταύτης· διότι ἅπαντα τὰ μέλη τὰ συγκροτοῦνται αὐτὴν εἶχον χειροτονηθῆ διὰ τοῦ ἀρχαίου τύπου, καὶ ὀλίγοι ἦσαν διατεθειμένοι νὰ ποιήσωσι μεταβολὴν τοῦ τύπου ἥτις ἤθελε συνεπάγει τὴν ἰδίαν τοῦ ἀκόρου τῆς ἰδίας αὐτῶν χειροτονίας καὶ δὲν θὰ εἰδύνατο νὰ θεραπεύσῃ τὸ ἄκρον τοῦτο ἐὰν πραγματικῶς ὑπῆρχε. Δὲν δύναται τις λοιπὸν, κατ' ἐλάχιστον λόγον καὶ ἐλαχίστην πιθανότητα, νὰ ἐξάξῃ τοιαύτην συνέπικαν.

Ἄλλ' ὅμως, εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ τύπος τοῦ Τυπικοῦ τοῦ Ἐδουάρδου εἶναι ἀόριστος, καὶ μόνος, θὰ ἦτο ἀνεπαρκές· ἀλλ' ἐὰν, συμφώνως μὲ τὰς ἄνω ρηθείας ἀρχῆς τοῦ Βασίλευτος, συγκρίνη τις αὐτὸν (τὸν τύπον) μετ' ἐκείνου, ὁ προηγούμενος

αὐτοῦ (τοῦ τύπου), ὁ σκοπὸς τοῦ πληρέστατου ὀρίζεται, τοιοῦτον, τῇ ἀληθείᾳ ὀρίζεται, ὅσον καὶ τὸ σημαίνόμενον τῶν λέξεων. «Accipe Spiritum Sanctum» (Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον), τῶν ἐν χρήσει πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἀρχιερατικῷ Εὐχολογίῳ.

Κατὰ πρῶτον, δύο Ἐπίσκοποι καλεοῦσι ὑποψήριον Ἐπίσκοπον τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ λέγοντες. «Σειβασμιώτατε ἐν Χριστῷ Πάτερ, προσφέρω σοὶ τοῦτον τὸν εὐσεβῆ καὶ παιδευμένον ἄνδρα ἵνα χειροτονηθῇ Ἐπίσκοπος.» Τότε ἀναγινώσκειται ἡ λιτανεῖα, ἐν ἣ περιέχονται καὶ τὰ ἑξῆς. «Εὐδόκησον νὰ εὐλογήσῃς τοῦτον τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν τὸν ὑποψήριον, καὶ νὰ καταπέμψῃς ἐπ' αὐτὸν τὴν χάριν σου, ἵνα δεήτως ἐκτελῇ τὸ ἔργον, εἰς ὃ ἐκλήθη, πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας σου, τιμὴν δὲ αἶνον καὶ δόξαν τοῦ ὀνόματός σου.» Τὴν λιτανεῖαν ταύτην διαδέχεται ἡ ἑξῆς εὐχή. «Παντοδύναμε Θεέ, ὁ Δοτὴρ παντὸς ἀγαθοῦ, ὅς διὰ τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος διώρισας διαφόρους τάξεις Λειτουργῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σου· ἐπίβλεψον ὡς Οἰατίμων ἐπὶ τὸν δούλον σου τοῦτον, τὸν νῦν κληθέντα εἰς τὸ ἔργον καὶ ὑπόργημα Ἐπισκόπου. Ἐμπλησον αὐτὸν τῇ ἀληθείᾳ τῆς διδασκαλίας σου. Κόσμησον τοσοῦτως αὐτὸν ἀθωότητι βίου, ἵνα καὶ διὰ τῶν λόγων καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος ὑπηρετῇ σε πιστῶς ἐν τῇ διακονίᾳ ταύτῃ.»

Μετὰ ταῦτα ἐρωτᾶται ὁ ὑποψήριος ἐπίσκοπος, ἐὰν ἦναι καταισχυμένος ὅτι ἀληθῶς ἐκλήθη παρὰ Θεοῦ εἰς τὴν διακονίαν, δι' ἣν παρουσιάζεται· ἐὰν θέλῃ ἀποδιώκει καὶ ἀπορρίπτει, μετὰ πιστῆς ἐπιμαλείας, πᾶσαν ψευδῆ καὶ ἀλλότριον διδασκαλίαν, καὶ ἐὰν θέλῃ προτρέπει καὶ ἐνθαρρύνει τοὺς ἄλλους, ἰδιωτικῶς τε καὶ δημοσίᾳ, νὰ ποιῶσι τὸ αὐτὸ ἐν τέλει, ἐὰν θέλῃ μεταχειρίζεσθαι τὴν ἐξουσίαν τὴν δεδομένην αὐτῷ παρὰ τοῦ

Θεοῦ πρὸς τιμωρίαν τῶν κακῶν καὶ πρὸς διατήρησιν εἰρήνης, ἀγάπης καὶ ἡσυχίας ἐν τῇ ἐπισκοπῇ του μεταξὺ ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Ἄπασαι αὗται αἱ ἐρωτήσεις εἶναι τοιαύτης φύσεως ὥστε χαρακτηρίζουσι φανερώς τὸν Ἐπίσκοπον, καὶ ἐπαρκοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν ἵνα ὀρίσωσι τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος τύπον, ὅταν μάλιστα οὐδὲν ἄλλο ἤθελε συντελεῖ ἵνα τὸν προσδιορίσῃ. (α) Αὗται αἱ ἐρωτήσεις παρακολουθοῦνται ὑπὸ εὐχῆς, δι' ἧς δέονται τοῦ Θεοῦ ἵνα παρέσχη τῷ χειροτονουμένῳ τὴν χάριν τοῦ ἐκπληροῦν τὰ καθήκοντα Ἐπισκόπου, « τοῦ κηρύττειν πανταχοῦ τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ Εὐαγγέλιον τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ « διαλλαγῆς, καὶ τοῦ μεταχειρίζεσθαι τὴν εἰς αὐτὸν δοθεῖσαν ἐξουσίαν (ἣτις φυσικῶς τῷ λόγῳ δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ ἐξουσία Ἐπισκόπου) « οὐχὶ πρὸς ὄλεθρον, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν » οὐχὶ πρὸς τύφιν, ἀλλὰ πρὸς βοήθειαν, ἵνα ὡς πιστὸς καὶ φρόνιμος δοῦλος, δίδων τῷ οἴκῳ σου τὴν τροφὴν αὐτῶν » εἰς εὐκαιρον, γίνῃ δεκτὸς ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ εἰς τὴν αἰώνιον χαρὰν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ». Καὶ ταύτῃ τῇ εὐχῇ ἐπιτελεῖται ἡ χειροθεσία, μετὰ τούτων τῶν λέξεων « Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον, κτλ. » καὶ ἐγχειρίζεται τῷ νεοχειροτονηθέντι ἡ Ἁγία Γραφή μετὰ παραινέσεως, δι' ἧς προτρέπεται νὰ ἐκτελεῖ πιστῶς τὰ καθήκοντα κληρονομούμενος. Ἐάν ὁ τύπος τῆς τάξεως τῆς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων δὲν ᾖναι ἀρκούντως ὀρισμένος καὶ ἐξ ἐκείνων, ἅτινα προηγούμενοι αὐτῆς (τῆς χειροτονίας) καὶ ἐκ τῶν συμπαραμαρτούντων αὐτῆς, εἶναι δύσκολον νὰ εἴπῃ τις τίνα τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς προσδιορισμὸν αὐτῆς (β).

(α) Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ 1662, ἡ ἐξὸς ἐρώτησις προσετέθη « ἵνα εἴδῃ πιστὸς εἰς τὸ ὀρίζεσθαι, ἀποστάλλει καὶ χειροθετεῖ ἄλλους; ἢ οὐκ εἶναι, τὸ θεθεῖν τοῦ Θεοῦ.

(β) Ἴδτε τὸν προγραμματικὸν τοῦ Courayer περὶ τοῦ κύρους τῶν τῆς Ἀγγλικῆς Ἐκκλησίας Χειροτονιῶν Κεφ. Ζ'. σελ. 133 ἐν Βρυξέλλαις 1728.

Καὶ τῷ ὄντι, τί περισσότερον ὑπάρχει ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἀρχιερατικῷ Εὐχολογίῳ ὀρίζον τὸν αὐτὸν τύπον τῆς τάξεως τῆς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων; Ἄπαντες δύνανται νὰ συγκρίνωσι τοὺς δύο τούτους τύπους, καὶ εὐκόλως πεισθῆσονται, ὅτι πλὴν τῶν εὐχῶν τῶν παρασκευαστομένων ταῖς τελευταῖς, αἵτινες παρελείφθησαν ἐν τῷ τῶν Ἀρχιερέων Τυπικῷ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ ἰσχυρότερον οὐδὲ ἐκφραστικώτερον πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ τύπου τῶν λέξεων « Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον, » εἰς τὴν μίαν περίπτωσιν ἢ καὶ εἰς τὴν ἄλλην. Ἡ κίλευσις τοῦ ὑποψεφίου καὶ ἡ λιτανεῖα εἶναι αἱ αὐταί. Αἱ ἐν τῷ Ἀγγλικανῷ Τυπικῷ ὀρισμέναι ἐρωτήσεις φαίνονται καὶ πολὺ καταλληλότεραι διὰ τὴν χειροτονίαν τῶν Ἐπισκόπων ἢ αἱ ὀριζόμεναι ἐν τῷ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. Αἱ εὐχαὶ ἀμφοτέρων ἔχουσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σημαζόμενον καὶ ἡ εἰδικὴ ὑποτύπωσις τῶν ἐπισκοπικῶν καθηκόντων τοῦλάχιστον τόσον εὐκρινῶς χαρακτηρίζονται ἐν τῷ Ἀγγλικανῷ Τυπικῷ (Formulaire) ὅσον καὶ ἐν τῷ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ῥώμης (α). Δυναμίθεα λοιπὸν βεβαίως νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ἀκολουθία (Office) τῆς χειροτονίας τῶν Ἐπισκόπων, τοιαύτη οἶα ἦτο ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Ἐδουάρδου, δὲν εἶναι ἐλλειπῆς κατ' οὐδεμίαν τῶν οὐσιαστικῶν τελετουργιῶν καὶ, ἐπειδὴ τοῦθ' ὅτι ἀνωτέρω εἰδείξαμεν, ἡ καθιέρωσις τοῦ Ἡέμερος ἐγένετο κατὰ τὴν ἀκολουθίαν ταύτην, εἴμεθα πεπεισμένοι, ὅτι κατὰ τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, καθ' ὅσον ἐξαρτῶνται ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τούτου, οὐδεὶς δύνανται οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον πρόσχημα δικαιοσύνης νὰ ἐπιτεθῇ.

(α) Courayer Κεφ. Ζ'. σελ. 132 ἐν Βρυξέλλαις, 1728.

Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ἀντίρρηση ἐγένετο καὶ κατὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ Ἐδουάρδου τύπου τῆς χειροτονίας τῶν Ἱερέων. Ἐν ταύτῃ τῇ Ἀκολουθίᾳ, ὁ Ἐπίσκοπος καὶ οἱ ἐν τῇ στιγμῇ τῆς χειροτονίας παρευώτες Ἱερεῖς ἐξέτεινον τὰς χεῖρας χωριστὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐνὸς ἐκάστου τῶν χειροτονουμένων Ἱερέων, ταύτων εὐλαβῶς γονυκλιπτούντων, ὁ Ἐπίσκοπος δὲ ἔλεγε. «Λάβε Πνεῦμα
 » Ἅγιον, ἂν τινῶν ἀφῆς τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἂν
 » τινῶν κραταῖς κενράττηται' καὶ ἔσο πιστὸς οἰκονόμος τοῦ
 » λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν Ἱερῶν αὐτοῦ Μυστηρίων' εἰς τὸ ὄ-
 » νομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.
 » Ἀμήν». Τότε ὁ Ἐπίσκοπος ὤφειλε νὰ ἐγχειρίσῃ εἰς ἓνα Ἐκκαστον τὴν Ἁγίαν Γραφὴν λέγων.

« Λάβε τὴν ἐξουσίαν τοῦ κηρύττειν τὸν θεῖον λόγον καὶ τε-
 » λειν τὰ Ἱερὰ Μυστήρια ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰς ἣν πρὸς τοῦτο
 » θέλεις ἀποσταλῆ». Προσθήκη ὁμοία, καθὼς ἤδη παρετη-
 » ρήθη, ἐγένετο εἰς ταύτας τὰς λέξεις ὡς καὶ εἰς τὰς ἄλλας, ἐν
 τῇ Συνόδῳ τοῦ 1662' καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ κείμενον ἔχει
 νῦν οὕτω. «Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον διὰ τὸ ἔργον καὶ ὑπόργη-
 » μα τοῦ Ἱερέως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ἔργον καὶ ὑπόρ-
 » γημα, ἅτινα ἐμπιστεύονται σοὶ ἐνταῦθεν διὰ τῆς ἐπιθέσεως
 » τῶν χειρῶν ἡμῶν. Ἄν τινῶν ἀφῆς τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται
 » αὐτοῖς κτλ.» Ἀντίκεινον λέγοντες ὅτι, ὡς αἱ λέξεις αὗται
 εἶχον ἐξ ἀρχῆς, (δὲν ἵποιοῦν βετῶς μνείαν τοῦ ἐπαγγέλματος
 τοῦ Ἱερέως) ἀλλ' ἡ ἀντίρρηση αὕτη φαίνεται ὅτι ἔχει ὀλιγω-
 τέραν βερύτητα ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει ἢ ἐν τῇ προηγουμένῃ,
 ἀφοῦ καὶ «τὸ ἀφίεναι ἀμαρτίας», «τὸ κηρύττειν τὸν λόγον
 τοῦ Θεοῦ» καὶ «τὸ τελειν τὰ Ἱερὰ Μυστήρια», φαίνεται ὅτι
 συμπεριλαμβάνουσι πάντα τὰ ἰδιάζοντα καὶ εἰδικὰ καθήκοντα
 τῆς Ἱερωσύνης, καὶ οὕτω προσδιορίζουσι τὸ σημαίνόμενον τῶν
 λέξεων. «Λάβε Πνεῦμα Ἅγιον», κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον,

καθ' ὃν ὁ Βραμχόλλ ἐξήκει αὐτάς, δηλαδὴ «τὰ χαρίσματα
 τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἵνα μετέρχῃσαι καὶ ἐκπληροῖς τὰ καθή-
 κοντα Ἱερέως».

Ἄλλ' ὅταν θεωρήτῃ τις τὸ Τυπικὸν δλόκληρον, ἡ οὐτιδανό-
 της, τῆς ἀντιρρήσεως ἐπιφαίνεται ἅπασα εὐθύς.

Πρῶτον, ὁ Ἀρχιδιάκονος παρουσιάζει τοὺς μέλλοντας χει-
 ροτονηθῆναι πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον, ὃ λαμβάνει χώραν καὶ ἐν τῇ
 Ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥωμαϊκῆς κατὰ τὸ Τυπικὸν τῆς, λέγων. «Προ-
 » σφέρω σοι, Σεβασμιώτατε ἐν Χριστῷ Πάτερ, τοὺς νῦν παρε-
 » στῶτας ἵνα καταταγῶσιν εἰς τὴν τάξιν τῆς Ἱερωσύνης». Τότε ὁ Ἐπίσκοπος διακηρύττει εἰς τὸν λαὸν τοὺς χειροτονη-
 Θεσομένους προσθέτων ὅτι, ἐὰν γνωρίζῃ τις τί τὸ κωλύον, περὶ
 οὗ οἱ κανόνες προνοοῦσι, εἰς τινὰ τῶν νῦν προσφερομένων πρὸς
 χειροτονίαν, δειλωσάτω αὐτό. «Χριστιανοί, ἰδοὺ οὗτοι, οὗς,
 Θεὸς Βουλῆται, προτιθέμεθα νὰ παραδεχθῶμεν σήμερον εἰς τὸ
 Ἱερὸν ἀξίωμα ἢ φορτίον τῆς Ἱερωσύνης». Μετὰ ταῦτα ἔπεται
 ἡ λιτανεία, ἣτις περιέχει ταύτην τὴν ἱεσίαν. «Εὐδόκησον νὰ
 » εὐλογῆσθαι τοὺς καὶ νὰ καταπέμψῃς ἐπ' αὐτοὺς τὴν χά-
 » ριν σου, ἵνα προσκόντως ἐκπληρῶσι τὸ ἔργον, τὸ αὐτοῖς
 » μεταδιδόμενον σήμερον, πρὸς οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας σου,
 » τιμὴν σου, αἰὸν σου καὶ δόξαν σου». (α) Τῇ λιτανείᾳ ταύτῃ
 ἔπεται εὐχὴ ὑπὲρ τῶν χειροτονηθεσομένων, ἣτις δηλοῖ βετῶς,
 ὅτι περιβάλλονται τὴν Ἱερωσύνην. «Θεὸ Παντοδύναμι, ὁ Δοτῆρ

(α) Αὕτη ἡ ἐπιτίμησις μεταβίβηθε κατὰ τὸ 1662, καὶ νῦν, οὕτως ἔχει. «Εὐ-
 » δόκησον νὰ εὐλογῆσθαι τοὺς τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς διούλους σου τοὺς
 » νῦν προσερχομένους ἵνα χειροτονηθῶσιν Ἱερεῖς, καὶ νὰ ἐκπέμψῃς ἐπ' αὐ-
 » τῶν τὴν χάριν σου, ἵνα προσκόντως ἐκπληρῶσι τὸ ἔργον των τὸ πρὸς
 » οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας σου καὶ δόξαν τοῦ Ἁγίου ἁγαπητός σου».

» παντός αγαθοῦ, ἔς, διὰ τοῦ Ἁγίου σου Πνεύματος, διώρι-
 » σης διαφόρους τάξεις λειτουργῶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ σου, ἐπί-
 » θλιψὸν ὡς οἰκτίρμων ἐπὶ τοῖς δούλοις σου τούτους τοῖς
 » νῦν κεκλημένους εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης». Μετὰ ταῦ-
 τα ἔπεται ἡ προτροπὴ ἢ γινομένη ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου πρὸς
 τοὺς προσφερομένους, προτροπὴ, ἐν ἣ ἐκθέτει αὐτοῖς τὰς ὑπο-
 χρεώσεις τοῦ ἀξιώματός των καὶ τὰ καθήκοντα τῆς διακονίας
 των. καὶ ἀμέσως ἔπονται αἱ ἐρωτήσεις, ἃς ποιεῖ καὶ αἱ ἀπο-
 κρίσεις ἃς κελεύονται ποιεῖν. Ἡ πρώτη τούτων τῶν ἐρωτή-
 σεων ἀνάγεται εἰς τὴν κλήσιν των. «*Στοχάζεσθε ἐν τῇ καρ-*
 » *δίᾳ ὑμῶν, ὅτι ἀληθῶς ἐκλήθητε, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Κυ-*
 » *ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τὴν τάξιν τῆς Ἀγγλικανῆς*
 » *ταύτης Ἐκκλησίας, εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς ἱερωσύνης;*» Ἐν τέ-
 λει, λέγεται ἡ εὐχὴ, ἣτις ἐπέχει τόπον τοῦ Προοιμίου τοῦ ἐν
 τῷ Ἀρχιερατικῷ Εὐχολογίῳ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, καὶ
 εὐχαριστίαι ἀποδίδονται τῷ Θεῷ ἕνεκα τῆς χάριτος τῆς εὐδο-
 κίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν του, ἐπειδὴ κηδέσκουσιν νὰ καλέσῃ
 τούτους τοὺς νῦν εἰς τὴν ἱερωσύνην προσερχομένους. «*Ἀποδί-*
 » *δομέν σοι ἐνθέρμους εὐχαριστίας διὰ τὰς οὕτω μεγάλας εὐερ-*
 » *γυσίας τῆς αἰωνίου σου ἀγαθότητος, καὶ διότι κηδέσκουσ*
 » *νὰ καλέσῃς τούτους τοὺς δούλους σου, τοῖς ἐνταῦθα παρι-*
 » *σταμένους, εἰς τὸ ἔργον καὶ τὴν διακονίαν τῆς σωτηρίας τοῦ*
 » *ἀνθρωπίνου γένους». Μετὰ τοῦτο ἔπεται ἡ χειροθεσία σὺν*
 ταύταις ταῖς λέξεσι. «*Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον κτλ.*» Μεθ' οὗ ὁ
 Ἐπίσκοπος ἐγχειρίζει τὴν Ἁγίαν Γραφὴν εἰς τὰς χεῖρας τῶν
 Ἱερέων, δίδων αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ κηρύττειν τὸν λόγον
 τοῦ Θεοῦ. «*Λάβετε τὴν ἐξουσίαν, κτλ.*» Νῦν δὲ, ὑπάρχει τι
 περισσώτερον ἐν τῷ τῆς Ῥώμης Ἀρχιερατικῷ Εὐχολογίῳ πρὸς
 προσδιορισμὸν τοῦ τύπου. «*Accipe Spiritum Sanctum*»
 ἢ ὕστατον δόναται τις ἐν καλῇ πίστει νὰ ἀντιστοιχίζεται,

ὅτι μεθ' ἑλκ ταῦτα ὁ τύπος οὗτος ὑπολείπεται ἀμφίβολος;
 Ἄλλ' ἐρέθη εἰσίτι, ὅτι αὕτη ἡ Ἀκολουθία (Office) εἶναι
 αὐσιωδῶς ἀτελής, διότι ὁ αὐτῆς δὲν ἀπονέμεται οὐδεμίαν ἐξου-
 σίαν τοῦ προσφέρειν ἐν τῇ Θεῷ εὐχαριστίᾳ τὴν θυσίαν τοῦ Σώ-
 ματος καὶ Αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅ εἶναι ὁ διαπρέπων
 χαρακτήρ τοῦ Χριστιανοῦ Ἱερέως. Ἄλλ' ὅμως, αὕτη εἶναι ἀν-
 τίρρησις ἀνίσχυρος. Ἐξουσία βετῶς δίδεται τοῦ ἐκτελεῖν τὰ
 Θεῖα Μυστήρια, ὧν ἡ εὐχαριστία εἶναι τὸ πρότιστον. Καὶ ἐφ'
 ἕσον ἡ θυσία τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἀπο-
 τελεῖ μέρος τῆς διακονίας ταύτης, δίδεται ἐξουσία τοῦ προσ-
 φέρειν τὴν θυσίαν ταύτην. Ἀλλὰ προφασιζονται ὅτι τὴν δι-
 δασκαλίαν ταύτην τῆς θυσίας δὲν προσβούσι ἡ Ἀγγλικανὴ
 Ἐκκλησία, καὶ ὅτι, ἐπομένως, ἤθελεν εἶσθαι παράλογον νὰ
 ἐποθέσωσιν, ὅτι οἱ Ἐπίσκοποι τῆς προτίθενται νὰ μεταδίδωσι
 δύναμιν ἣν δὲν ἐννοοῦσιν ὡς ὑπάρχουσαν. Καὶ ἐάν ἡ πρόφασις
 αὕτη ἦτο βάσιμος, δὲν ἤθελεν ἐξασθενήσει τὴν ἰσχὺν καὶ τὸ
 κῆρος τῶν παρὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Ἐπισκόπων γινομένων χει-
 ροτονιῶν. Μεταδίδοντες τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐκτελεῖν τὰ Θεῖα
 Μυστήρια, σκοποῦσι νὰ ἀπονέμωσι φυσικώτατα τὴν ἐξουσίαν
 τοῦ ποιεῖν ἀπάσας ἐκείνας τὰς πράξεις, οἷαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν
 αἰτινες εἶναι ἀναγκαῖαι πρὸς ἀποχρῶσιν καὶ ὀρθὴν ἐκτέλεσιν
 τῶν Μυστηρίων τούτων, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, καὶ, ἐπομένως, ἡ ἰδίᾳ αὐτῶν ἀποπλάνησις ὡς πρὸς τὰς
 πράξεις, αἰτινες εἶναι ἀναγκαῖαι καὶ ἡ ἑλλειψίς τοῦ σκοποῦ
 αὐτῶν τοῦ παραχωρεῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ ποιεῖν πάσας ἄλλας
 πράξεις ἢ τὰς ὑποτιθεμένους ὑπ' αὐτῶν ὡς ἀναγκαῖας δὲν θά
 ἐδόνατο νὰ καταστήσωσι ἀνίσχυρον καὶ ἄκυρον τὴν ἱερωσύνην,
 ἣν προσβούσιν ὅτι μεταδίδουσι.

Εἰς τοῦτο, οἱ λόγοι τοῦ Βιλλερμίν (Bellarmin) φαίνον-
 ται ὀριστικοί.

« Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, » λέγει αὐτὸς, νὰ προσπαθῶμεν νὰ
 » ποιῶμεν ὅ,τι ποιεῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης, ἀλλ' ὅ,τι ποιεῖ
 » ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, οἰκόμενοι καὶ ἂν ἢ, ἢ ὅ,τι ὁ Ἰησοῦς
 » Χριστὸς διέταξε. Θέλετε ἐρωτήσαι τί! Ἐὰν ἐννοῇ τις νὰ
 » ποιῇ ὅ,τι ποιεῖ Ἐκκλησία τις ἰδιαιτέρᾳ καὶ ψευδὴς, ὡς ἡ
 » Ἐκκλησία τῆς Γενεύης, καὶ δὲν προτίθεται νὰ ποιῇ ὅ,τι
 » ποιεῖ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ῥώμης; ἀποκρίνομαι. Καὶ αὐτὸ εἶ-
 » ναι ἐπαρκές. Διότι ὁ προτιθέμενος νὰ ποιῇ ὅ,τι ποιεῖ ἡ Ἐκ-
 » κλησία τῆς Γενεύης προτίθεται νὰ ποιῇ ὅ,τι ποιεῖ ἡ καθό-
 » λου Ἐκκλησία. Καὶ οὕτω προτίθεται νὰ ποιῇ ὅ,τι ποιεῖ
 » μία τοιαύτη Ἐκκλησία, ἐπειδὴ ὑποθέτει ὅτι αὐτὴ ἀποτελεῖ
 » μέρος τῆς ἀληθοῦς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἀπατάται τοιού-
 » τος τρόπος εἰς τὴν περὶ τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας γνώσιν του,
 » ἀλλ' ἡ ἀποπλάνησις τοῦ λειτουργοῦ δὲν καταστρέφει τὴν
 » ἐνέργειαν τῶν Μυστηρίων. » (« Non est opus intendere
 quod facit Ecclesia Romana, sed quod facit Eccle-
 sia vera, quaecunque illa sit; vel quod Christus
 instituit. Petes, quid si quis intendat facere quod
 aliqua Ecclesia particularis et falsa, ut geneven-
 sis, et intendat non facere quod facit Ecclesia
 Romana? Respondeo etiam id sufficere. Nam qui
 intendit facere quod facit Ecclesia genevensis,
 intendit facere quod facit Ecclesia Universalis.
 Ideo enim ille intendit facere quod facit talis
 Ecclesia, quia putat illum esse membrum Eccle-
 siae verae Universalis, licet fallatur in cognitione
 verae Ecclesiae; non autem tollit efficaciam sa-
 cramenti error Ministri circa Ecclesiam. » De sacr
 in gen Lib. 4, cap. 27, p. 123.)

Ἡ ἀπόφασις τῆς Συνόδου τοῦ Μεδιολανίου (d'ENTEUX)

(1576), περὶ τοῦ Βαπτίσματος, τῶν Καλβινιστῶν, τείνει πρὸς
 τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

« Τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἠμφισβητήθη μεταξὺ πεπαιδευμένων
 » καὶ θεοσεβῶν ἀνδρῶν, τοῦτέστι ἐὰν τὸ Βάπτισμα τῶν Καλ-
 » βινιστῶν πρέπει νὰ θεωρηθῆται ὡς ἀληθὴς Βάπτισμα, καθ'
 » ὅσον δὲν ἔχουν σκοπὸν νὰ βαπτίζωσι πρὸς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν
 » ἀλλ' ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Πίος ὁ Β' ἀφοῦ τὸ ζήτημα
 » ἐξετάσθη καὶ συνεζήτηθη, ἀπεφάσισεν, ὅτι τὸ Βάπτισμα τὸ
 » ἐκτελούμενον ὑπὸ τῶν Καλβινιστῶν κατὰ τὸν τύπον καὶ
 » τὴν ὕλην, τὰ ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διαταχθέντα μετὰ τὸν
 » σκοπὸν γενικὸν τοῦ νὰ πράξωσι ὅτι διέταξεν ὁ Χριστὸς,
 » εἶναι ἀληθὴς, καίτοι αὐτοὶ ἀποπλανῶνται ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ
 » αὐτοῦ περὶ Βαπτίσματος ἐρμηνείᾳ, καθὼς καὶ ἄπικντες σχε-
 » δὲν οἱ αἱρετικοὶ ἀπεπλανήθησαν, εἴτε ὡς πρὸς τὸν τρόπον
 » τῶν τοῦ ἐννοεῖν τὸν τύπον τοῦ Βαπτίσματος, εἴτε ὡς πρὸς
 » τινὰς τῶν ἐνεργειῶν του. » (« Antea inter doctos ac
 pios viros dubitatum fuit an Baptisma calvinistis
 administratum pro vero credit deberet, quoniam
 nou haberent intentionem baptizandi in remis-
 sionem peccatorum... verum quoniam post ha-
 bitam de hac difficultate disputationem et in-
 sitionem, felicis re cordationis Pius U definiuit
 verum esse Baptisma quo uterentur Calvinistae
 adhibentes formam et materiam institutam a Chri-
 sto cum intentione generali faciendi quod Chris-
 tus instituit, licet errarent in particulari interpre-
 tatione... sicut alii omnes fere haeretici erra-
 verunt, vel circa intelligentiam formae Baptisi-
 malis, vel circa aliquem ejus effectum. »)

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀληθὴς, ὅτι τὴν διδρακαλίαν θυσίας τετε-

λεσμένης ἐν τῇ Θείᾳ Εὐχαριστίᾳ δὲν προσβίβει ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία. Μακρὰν τούτου, ἡ διδασκαλία αὕτη πάντοτε διατηρήθη καὶ ἐφυλάχθη μετὰ τὴν Μεταρρύθμισιν ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων θεολόγων τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας. Οὕτω, ὁ Ῥίδλεϋ (Ridley), Ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου, ὅτε ὑπιστήριζε τὴν συζήτησιν ἐν Ὁξονίῳ ἠρωτήθη περὶ ταύτης τῆς ὑποθέσεως.

« Τι λέγετε ὑμεῖς περὶ ταύτης τῆς (Ἐκκλησιαστικῆς) Συνόδου, ἐν ᾗ λέγεται, ὅτι ὁ Ἱερὸς προσφέρει θυσίαν ἀναίμακτον τοῦ Σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; πρὸς ὃ ἀπεκρίθη Ἄγω ὅτι τοῦτο καλῶς λέγεται, ἐὰν καὶ καλῶς ἐννοῆται Καλεῖται ἀναίμακτος, καὶ προσφέρεται κατὰ τινὰ τρόπον θετικὸν καὶ ἐν Μυστηρίῳ, καὶ ὡς παράστασις τῆς αἱματηρᾶς θυσίας· καὶ δὲν φεύδεται ὁ λέγων ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς προσφέρεται ἐν αὐτῇ. » (α)

Καὶ ὁ Ἄνδρως (Andrews) ὡσαύτως, ὅτε ἦτο Ἐπίσκοπος τῆς Ἠλυ (Ely) λέγει εἰς τὴν πρὸς τὸν Βελλερμὲν ἀνταπάντησίν του. « Ἀφαιρέσατε ὑμεῖς ἀπὸ τῆς λειτουργίας τὴν Μετουσίωσίν σας, καὶ δὲν θέλει ὑπάρξει πλέον οὐδεμία μεταξὺ ἡμῶν περὶ τῆς θυσίας λογομαχία. » (« At vos tollite de Missa Transubstantionem vestram, nec diuobiscum lis erit de sacrificio »—Responsio ad Apologiam Cardinalis Bellamini, p. 251, Oxford, 1854.

Ὁ Λῶδ (Laud) ἐπίσκοπος, Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας (Canterbury), λέγει εἰς τὴν μετὰ τοῦ Φίσερ (Fisher) φιλονεικίαν του. « Ἐν τῇ εὐχαριστίᾳ καὶ δι' αὐτῆς, προσφέρομεν τῷ Θεῷ τρεῖς θυσίας· μίαν, διὰ τοῦ Ἱερῆος μόνου, θυσίαν τίς

(α) Συγγράμματα τοῦ Ῥίδλεϋ, σ. 250—ἐπιθεσις τῆς τοῦ Πόρκερ ἐπιτομῆς ἐν Κανταβεργίᾳ, 1844.

« ἀνάμνησιν τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, παριστανομένην διὰ τοῦ κλωμένου Ἄρτου καὶ διὰ τοῦ ἐκχυνομένου Οἴνου. Μίαν δευτέραν, διὰ τοῦ Ἱερῆος καὶ τοῦ λαοῦ ὁμοῦ τὴν τῶν αἰῶν καὶ εὐχαριστιῶν ὑπὲρ πασῶν τῶν ἐνεργειῶν καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν χαρισμάτων ἃ λαμβάνομεν διὰ τοῦ τιμίου θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὴν τρίτην δι' ἐκάστου ἀνθρώπου ἰδικιτέρως ὑπὲρ ἑαυτοῦ μόνου· καὶ αὕτη εἶναι ἡ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς θυσία, ἣν ἕκαστος ἀνθρώπος προσφέρει τῷ Χριστῷ, ἵνα λατρεύῃ αὐτὸν καθ' ὅλον τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς του, ἐν ἐπιγνώσει τῆς εὐλογίας τῆς οὕτως αὐτῷ (τῷ ἀνθρώπῳ) ἐπιχωρουμένης. » (β)

Καὶ ὁ Βραμχόλλ, Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Ἀρμάγ (Armagh) λέγει ἐπίσης εἰς τὴν πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Κυρίου δὲ λὰ Μιλλιτιέρ (M. de la Milletiere) ἀπάντησίν του. « Ἀναγνώριζομεν εὐκόλως θυσίαν εὐχαριστήριον δεήσεων καὶ αἰνῶν, προσβόλομεν ἀνάμνησιν τῆς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θυσίας Ὁμολογοῦμεν ὑποτόπωσιν ταύτης τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα θυσίας· ἀναγνωρίζομεν δέησιν ὑπὲρ ἐνεργειῶν ἐπινεγμένων διὰ τῆς θυσίας ταύτης, δισχυρίζομεθα ὅτι ὑπάρχει ἐφαρμογὴ τῶν ἐνεργειῶν τῆς εἶναι λοιπὸν θυσία ἀναμνηστικὴ, διητικὴ καὶ ἐφκρηστικὴ . . . Τὸ ποιεῖν θυσίαν συμπληρωματικὴν, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων τῆς μόνης ἀληθοῦς ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ θυσίας, εἶναι ὃ, καὶ ὑμεῖς καὶ ἐγὼ ἐξ Ἰησοῦ ἀποστρεφόμεθα. » (β)

(α) Λῶδ Συγγρ. Τίμ. Β'. σελ. 340, 341· ἐν Ὁξονίῳ 1849.

(β) Συγγράμματα τοῦ Βραμχόλλ (Bramhall's) τίμ. 1 σελ. 54, 55· ἐν Ὁξονίῳ 1844.

Ἄς ἴδωμεν τί λέγουσιν οἱ σημερινοὶ Θεολόγοι ὁ Διδάκτωρ Φίλιππος (Filiips), Ἐπίσκοπος τῆς Ἑξονίας ἐν τινι ἐντάλλματι Ἐκκλησιαστικῶ ἀπειθυνθέντι πρὸς τοὺς Κληρικούς του τοῦ 1836, ἠμιλεῖ περὶ τοῦτου τοῦ ὕψλους καὶ ἱεροῦ μυστηρίου τῆς Θρησκείας ἡμῶν, τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας εὐχαριστίας, τῆς ἀναμνηστικῆς θυσίας τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐν ᾧ τὸ ἔργον καὶ τὰ παθήματα τοῦ Μεγάλου ἡμῶν Ἁγίου Ἀρχιερέως παριστάνονται, ὑπομνήσκονται καὶ προσφέρονται πρὸς τὸν Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς, καθὼς τοῦτο συνεχῶς γίνεται καὶ ἐν τῷ Οὐρανῷ, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἁγίου Ἀρχιερέως ἢ ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησία ποιεῖ κατὰ τὸ μέτρον αὐτῆς, τὸ αὐτὸ, ὃ ὁ Θεὸς αὐτῆς Ἀρχηγὸς ποιεῖ ἐν τῷ Οὐρανῷ. Ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Οὐρανῷ ἐπιδεικνύει τὴν θυσίαν καὶ ἐφαρμόζει αὐτὴν εἰς τοὺς προτιθεμένους αὐτοῦ σκοποὺς κυρίως καὶ ἐνδόξως, ἡ δὲ Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς, ἀναμνηστικῶς μὲν καὶ εὐσεβῶς, πραγματικῶς δὲ καὶ ἀποτελεσματικῶς δεομένη τοῦ Θεοῦ (μετ' εὐχαριστιῶν), καὶ σπριζομένη ἐπὶ τῆς δυνάμεως, ἐνεργείας καὶ ἀξίας τῆς θυσίας ἢν αὕτη οὕτω διακρύπτει.

Ἦδύνατό τις εὐκόλως νὰ δώσει διάφορα ἄλλα παραδείγματα καὶ κατὰ μέγαν ἀριθμὸν, πρὸς ὑποστήριξιν τοῦτου ἄλλὰ ταῦτα ἐξαρκοῦσιν ἵνα δείξωσιν, ὅτι τῆ Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίᾳ δὲν εἶναι ξένη ἡ εὐχαριστήριος θυσία καὶ ὅτι πρέπει εἰς ἀπόλυτον ἀνάγκης, νὰ θεωρῶνται οἱ Ἐπίσκοποί τῆς, ὡς περιβιβλημένοι τὸ δικαίωμα τοῦ χορηγεῖν τὴν ἀνεγκραίαν δύναμιν τοῦ προσφέρειν τὴν θυσίαν ταύτην, ὅτι, χειροτονοῦντες Ἱερεῖς, λέγουσι πρὸς αὐτούς. «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον», καὶ «λάβετε τὴν ἐξουσίαν τοῦ τελεῖν τὰ Ἱερά Μυστήρια».

Δισχωρίζονται ἐνίοτε ὅτι αἱ πληρμελεῖς ἰδέαι, ἃς ἐθρονίσθησαν νὰ εἰκισθῶσιν εἰς ἡ δύο Ἐπίσκοποι, ὡς ὁ Βερλιῶ, παρα-

δείγματα χάριν, ὡς πρὸς τὰ ἀπαιτούμενα τῆς χειροτονίας καὶ ὡς πρὸς τὴν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν τῆς Ἐπισκοπικῆς ἀξίας καὶ τῆς Ἱερωσύνης, ἐξαρκοῦν καὶ ἠκέρουν τὰς χειροτονίας, ἃς αὐτοὶ ἐποιοῦν ἄλλὰ φαντασία τόσον ματαία ἀνασκαυάζεται καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Ρωματικῆς Κοινωνίας, διὰ τῶν ἀνωτέρων περικοπῶν τῶν Βαλλαρμῶν καὶ τῆς Συνόδου τοῦ Μεδιολανίου τῶν πρὸς μαρτυρίαν ἀπομνημονευθειῶν. Καὶ τῆ ἀληθείᾳ, ὅταν ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι καὶ ὁμολογουμένη ἀπιστία ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν Ἱεραρχῶν τῆς Κοινωνίας ἐκείνης, θὰ ἦτο δυσκολώτατον νὰ εἴπῃ τις, ἐν ταύτῃ τῇ περιπτώσει, πῶς καὶ ἐπὶ τίνων ἀρχῶν αἱ ἰδίως αὐτῆς χειροτονίαι θὰ ἠδύναντο νὰ δικαιολογηθῶσι.

Δυνάμεθα λοιπὸν νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἀπεδείξαμεν ἀποχρώντως καὶ πᾶν ἀναντιρρήτως τὸ κῆρος καὶ τὴν ἰσχὸν τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας. Ὅσον δὲ διὰ τὸν τύπον τῆς χειροτονίας τῶν Διακόνων, οὐδεμίᾳ δυσκολίᾳ ἐξικινήθη. Μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης εὐχῆς, τῆς ὁδηγίας, τῆς ἐρωτήσεως καὶ τῆς ὑποσχέσεως, οἱ Διάκονοι γονυκλυτοῦσι πρὸ τοῦ Ἐπισκόπου, ὅστις ἐπιθέτειν τὰς χεῖρας του ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐνός ἐκάστου αὐτοῦ χωριστὰ, λέγει. «Λάβε τὴν ἐξουσίαν τοῦ τελεῖν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τὸ ἔργον τοῦ Διακόνου ὃ σοὶ ἐμπιστεύεται. Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Ἀμήν.

Μετὰ ταῦτα ὁ Ἐπίσκοπος ἐγχειρίζει ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν τὴν Νέαν Διαθήκην λέγων. «Λάβε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἀναγινώσκῃς τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ κηρύττῃς αὐτὸ, ἐὰν ἔχῃς τὴν ἐπὶ τοῦτου ἄδειαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἐπισκόπου».

Ἄν βλέπει τις πραγματικῶς εἰς τίνα λογικὴν ἀντίρρηση δύνανται οὐδεμίᾳ νὰ ὑπόκεινται αἱ χειροτονίαι τῆς Ἀγγλι-

κανής Ἐκκλησίας. Ἐχομεν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι ἡ αὐτάρκεια τοῦ τυπικοῦ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας πρὸς μετάδοσιν τοῦ ἱερατικοῦ χαρακτῆρος ἀνεγνωρίσθη καὶ ὡμολογήθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Βασιλίσσης Μαρίας, τόσον ὑπὸ τοῦ Πάπα Ἰούλου (Jules) τοῦ 4ου, ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Καρδινάλιου Πόλ (Pole), καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Βόννερ (Bonner), οἵτινες πάντες παρεχώρησαν εἰς τοὺς κατὰ Ἀγγλικανικὸν Τυπικὸν χειροτονηθέντας Ἐπισκόπους καὶ Ἱερεῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐμμένωσι ἢ νὰ ἐγκατασταθῶσιν ἐν ταῖς Μητροπόλεσιν, ἐν ταῖς Ἐκκλησιαστικοῖς αὐτῶν εἰσοδήμασι (benefices) ἢ ἐν ταῖς Ἱερῶν αὐτῶν καθήκασιν, μεθ' ἀπλὴν συνδιαλλαγὴν ἢ παραδοχὴν, ἄνευ οὐδεμιᾶς νέας χειροτονίας· καίτοι φαίνεται ὅτι τῆ συγκρατήσεως τῆς Βασιλίσσης, ὁ Βόννερ προσέθηκε τελετὰς τινάς, οἵαι ἢ χρίσις (unction), ἢ ἐπαναφορὰ τῆς Ἱερατικῆς ἐνδυμασίας, πράγματα ἅτινα ὠρίζοντο ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ Ἀρχιερατικῷ Βόχολογίῳ. Οὕτως τὸ Συγγίλιον τοῦ Πάπα Ἰούλου πρὸς τὸν Καρδινάλιον, διὰ τὴν συνδιαλλαγὴν τῆς Ἀγγλίας, καὶ τὰ συμφώνως τῷ Συγγίλιῳ τούτῳ δοθέντα ἐντάλματα πρὸς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Σύναδον (Chapitre) τῆς Καντουαρίας καὶ τοὺς διαφόρους Ἐπισκόπους ἐξουσιοδότησαν αὐτοὺς νὰ ἐπιχωρήσωσι πάντας τοὺς Κληρικοὺς εἰς τοὺς σχετικοὺς αὐτῶν Ἱερατικοὺς βαθμοὺς ἀτάκτως πως «καίτοι ληφθέντας παρὰ τοὺς κανόνας (etiam minus rite susceptis) ὑπὸ αἰρετικῶν καὶ σχισματικῶν Ἐπισκόπων, ἐὰν μόνον, ἐν τῇ χορηγήσει τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ αὐτῶν ἀξιώματος, ὁ τύπος καὶ ὁ σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐφυλάχθησαν.» Ὁ Καρδινάλιος Πόλ, δι' Ἀφίσεως καταχωρηθείσης ἐν τῇ πράξει τοῦ Κοινοβουλίου ἐν ἔτει Α' καὶ Β' Φιλίππου καὶ Μαρίας Κεφ. 8 παρ. 28 ὑπὲρ τῆς ἀνακλήσεως ἐλαῶν τῶν γενομένων νόμων κατὰ τῆς Παπικῆς ἑδρας ὑπισχναίεται πᾶσι τοῖς Ἀγγλικανοῖς Κληρικοῖς νὰ τοὺς

δεχθῆ ἐν ταῖς πνευματικαῖς αὐτῶν τάξεσιν, καθέκουσι καὶ εἰσοδήμασι καὶ νὰ τοῖς ἐπιχωρήσωσιν ἅπαντα οἰκδήποτε προνόμια δυνατὸν νὰ ἔλαβον τῇ ἀντιποικηθείσῃ δυνάμει τῆς ὑπεροχῆς τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, καίτοι ταῦτα τὰ προνόμια καὶ Ἐκκλησιαστικὰ εἰσοδήματα ἐγένοντο ἔργῳ (de facto) ἐπιτευκτὰ καὶ ἄνευ οὐδενὸς σκοποῦ, ἐὰν εἰλικρινῶς ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Προσέτι, τὸ εἰκοστὸν — ἕνατον τῶν ἄρθρων τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Βόννερ ἀπαιτεῖ νὰ ἐξετασθῆ ἅπλως «ἐὰν τις τῶν χειροτονηθέντων σχισματικῶς καὶ παρὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ τὸ ἔθος τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας... οὐκίτι συνδιαλλαγίτις καὶ μὴ παραδεκτὸς εἴσῃτι γινόμενος παρὰ τοῦ διευθυντοῦ τῆς Ἐπαρχίας ἐλετούργησεν ἢ ἐτέλεσε Λειτουργίαν» ἀλλ' οὐδεμίαν μνείαν ποιεῖ δευτέρας χειροτονίας.

Ἐπὶ τῆς εἰσεῖτι ἐν τῷ πρωτοκόλλῳ τοῦ Βόννερ πρᾶξις τις δι' ἧς ἐγκαθίσταται ὁ Σκόρν, ἄνευ δευτέρας χειροτονίας ἐν τῷ Ἐπισκοπικῷ ὑπουργήματι, τοῦ ὁποίου εἶχε στερηθῆ ἕνεκα τοῦ γάμου του. (a) Καὶ, τῷ ὄντι, οὐδὲν παράδειγμα δευτέρας χειροτονίας δὲν ἀναφέρεται κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐν τοῖς πρωτοκόλλοις τῆς Καντουαρίας, τοῦ Λονδίνου, οὐδὲ ἐν ἐκείνοις τῆς Νόριτς (Norwich), τοῖς μόνοις ἅτινα ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου συνεβουλεύθησαν.

Τῷ ὄντι ὁ Σάνδερς παρεπονῆθη, ὅτι εἰς πολλοὺς τῶν χειροτονηθέντων ἐν καιρῷ τοῦ σχίσματος τοῦ Ἑρβίκου καὶ τοῦ Ἡδουάρδου, ἐπιτρέπη νὰ ἐξασκῶσι τὰ Ἐκκλησιαστικὰ αὐτῶν καθήκοντα ἄνευ ἐρίνης περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐχειροτονήθη-

(a) Ἴδε Παράρτημα Β.

σαν (α) απέδιδε δὲ εἰς τοῦτο τὴν ὄργην τοῦ Παντοδυνάμου δει-
λωθεῖσαν διὰ τοῦ τῆς Μαρίας θανάτου, ὅστις συνέτεμα τὸν
θρίαμβον τῆς Καθολικῆς πίστεως· ἀλλ' ἡ γνώμη τοῦ Καρδι-
ναλίου Πόλ καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Βούνερ, καὶ, ὡς ἐκ τούτου
πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ἡ τοῦ ὄλου Συμβουλίου τοῦ διευθύ-
νοντος τότε τὰς ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις τῆς Ἀγγλίας, ἐνερ-
γούντων ὑπὸ τὴν ἰδιαιτέραν ἐμπνευσιν καὶ διεύθυνσιν τοῦ Πά-
πα, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔχουσα περισσοτέραν βαρύτητα καὶ
ὡς κάλλιον ἀντιπροσωποῦσα τὴν κρίσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς Κοινω-
νίας, ἢ ἡ ἔκφρασις τῆς δυσκρεσκτικῆς ἐνὸς ἀπλοῦ ἰδιοβίου ἀν-
θρώπου.

Μετὰ διάστημα καὶ πεπαιδευμένα τῆς Ῥωμαϊκῆς Κοινωνίας
ἐξέφρασαν πραγματικῶς τὴν πεποίθησίν των, ὅτι αἱ Ἀγγλικαί
χειροτονίαι ἔχουσι κύρος καὶ ἰσχύν. Ὁ Κουραὸὲ ποιεῖ μνησίαν
τούτου ὡς πρὸς τὸν Ἄρναυδ (Arnould), Διδάκτορα ἐν Σερ-
βόννῃ (Sorbonne), καὶ ὡς πρὸς τὸν Σνελλαέρτε (Snellaerts),
Διδάκτορα καὶ Καθηγητὴν τοῦ Λοβανίου (Louvain), δημο-
σιύων ἐπιστολάς τινὰς ἀποσταλείσας αὐτῷ ὑπὸ τῶν Κυρίων
τούτων καὶ διακληρυμένους τὰ περὶ τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Κα-
στορίας (Castorie)· ἐπίσης διατήρησε πιστοποιητικὸν ὁμοίον
τοῦ Αἰδεσιμωτάτου Πατρὸς Φρ. δὲ Ῥιβερόλλ (Fr. de Ribe-
rolles), Ἀββῆ τῆς Ἁγίας Γενοβέζης (Abbé de Sainte-Ge-
neviève) καὶ Γενικοῦ Ἠγουμένου τῶν τακτικῶν Κανονικῶν
τοῦ Ἱερατικοῦ τῆς Γαλλίας Συλλόγου, τὸ ὅποιον ἀποδεικνύει
ὅτι ὁ Βοσσουᾶν, ἡ διάστημα Ἐπίσκοπος τῆς Μαλδί (Meaux),

(α) Περὶ τοῦ Ἀγγλ. Ἰχ. σ. 293. Κάλου. Ἀγγλ. 1610, μεταρρυθμί-
νον πρὸς μετριοτάτην ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου Ἐλρινγκτον (Elington). Περὶ
τοῦ ἀντικειμένου τοῦ παραγράφου τούτου, ἴδε Βραυχέλλ Τόμ. Γ. σελ. 114
σερ. 9. ἐν Ὁξωνίᾳ 1814.

ἐθεώρει τὰς χειροτονίας ταύτας ἰσχυρὰς καὶ ἐχούσας κύρος (α).
Δυνάμεθα νὰ προσθέσωμεν τὸν Δάβενπορτ (Davenport) Ἀ-
γία Καθαρά (Sancia Clara), ὅστις, ἐν τῇ περὶ τῶν 39 ἡ-
μῶν ἄρθρων πραγματείᾳ του (β), ὁμολογεῖ, ὅτι τὸ τοῦ Ἐ-
δουάρδου Ἑκτου Τυπικόν, περὶ οὗ γίνεται λόγος ἐν τῷ 36
ἄρθρῳ εἶναι ἐπαρκὲς καὶ ὀλικῶς καὶ τυπικῶς, ὡσαύτως δὲ καὶ
ὁ Κουδσέμιος, ὅστις, περιηγηθεὶς ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐξετάσας
τὰς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν ἡμῶν
ἀποδείξεις, ἐκφράζεται ὡς ἐξῆς περὶ τῆς Ἀγγλικανῆς Κοινω-
νίας. «Ὡς πρὸς τὴν ἐν Ἀγγλίᾳ αἵρεσιν τοῦ Καλβίνου, αὐτὴ
» συνέστη τοιουτοτρόπως, ὥστε δύναται ἢ νὰ ὑφίσταται ἐπὶ
» πολὺν χρόνον, ἢ ἐξ ἀπροσδοκῆτου καὶ ἐν ἀκαρεῖ νὰ μετα-
» σχηματισθῇ ἕνεκα τῆς Καθολικῆς κυρίως αὐτῆς συστάσεως
» ἐν τῇ μὴ διακοπίσῃ σειρά τῶν Ἐπισκόπων τῆς καὶ ἐν τῇ
» νομίμῃ διαδοχῇ τῶν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας δεδεδυμένων Ποι-
» μένων, δι' ἧ καὶ συνηθίζομεν νὰ καλῶμεν τοὺς Ἀγγλους
» Καλβινιστὰς, εὐχὴ Αἰρετικῶς, ἀλλὰ διὰ μετριασμένης λέ-
» ξεως σχισματικῶς.» («Quod Calvinianae sectae in
» Anglia statum attinet, ille ita comparatus est,
» ut vel admodum longo tempore durare posset
» vel etiam subito et repente mutari, propter
» Catholicum ibidem in perpetua Episcoporum
» suorum serie, legitimaque Pastorum succes-
» sione, ab Ecclesia accepta ordinem, ob cuius
» honorem Anglos Calvinistas mitiore vocabulo
» non Hæreticos, sed Schismaticos appellare so-

(α) ἴδε Παράρτημα Α.

(β) Λάϊδον (Leyden) 1634.

» Iemus, — De desper. Calvin. Causa, C. XI, p. 422, Moguntiae, 1609)

Είναι έναργος ότι ο συγγραφέας σφάλλει ότι όμιλει περί της Άγγλικανής Εκκλησίας ή περί της εν Άγγλία Μεταρρυθμιστικής ως συνδεομένης κατά τινε τρόπον μετά του Καλβίνου· αλλά και τούτο αποκαθιστά ίσως εϊσέτι πλέον αξιοσημείωτον τήν μαρτυρίαν του Κουδοσμίου όπέρ του κύρους και ισχύος τών χειροτονιών της Άγγλικανής Εκκλησίας.

Είς ταύτας τās μαρτυρίας δυνάμεθα να προσθήσωμεν τήν του Πέτρου Γουόλς (Walsh), Φραγκισκανού Ιρλανδοῦ του δεκάτου εβδόμου αϊώνος, άνδρος εύπαιδευτοτάτου, όστις τοιόδε τρόπον όμιλει εν τή εισαγωγή της περί της Ιρλανδικής Καταλέγξεως ιστορίας του: «Είς τὸ μέρος εκείνο, εν ᾧ φαίνομαι ὀλίγον ἄγαν αὐστηρός καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν Ματθαῖον Πάρεκρ, τὸν πρῶτον Διαμαρτυρούμενον Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Καντουαρίας, ἐπὶ τῆς Ἐλισάβετ, δὲν πρέπει νὰ νομισθεῖτε ὅτι θέλω κατ' οὐδὲν νὰ προσβάλω τὴν χειροτονίαν του, ὡς εἰ, πραγματικῶς, αὐτὴ ἡ χειροτονία ἦτο εὐχὴ μόνον παρὰ τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας ἢ παράνομος, ἀλλ' εἴτε εἴτε ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀξίας καὶ μηδαμινῆς, ἢ κατὰ σχολικὸν ὄρον, ἄκυρος. Ἐὰν ἐμελλον νὰ ἐκφράσω τὴν γνώμην μου ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἢ ἐὰν προκρούμην νὰ ὁμιλήσω περὶ αὐτοῦ, θὰ ἐναγκαζόμεν ἐξουσιδήτως, καθ' ἃ ἤδη ἐξεῦρον περὶ αὐτοῦ νὰ συνταγῶ ἐκείνοις, εἰτινες πῶσός δὲν ἀμφιβάλλουσιν ὅτι ἡ χειροτονία τῶν Ἐπισκόπων, Ἱερέων καὶ Διακόνων τῆς Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας δὲν εἶναι, τοῦλάχιστον, ἰσχυρά. Καὶ ὁμοίως, ἀνέγων πᾶν ὅ,τι ἀντετάθη ἐκ τῆς ἄλλης μερίδος, ὑπὸ τῶν τῆς Ῥώμης Καθολικῶν συγγραφέων, εἴτε κατὰ τῆς ὕλης, εἴτε κατὰ τοῦ τύπου τῶν χειροτονιῶν τούτων, εἴτε κατὰ τῆς ἐλλείψεως τῆς

» ἐξουσίας παρὰ τοῖς Προεξάρχουσιν τῶν χειροτονοῦντων ἕνεκα
 » τοῦ σχισματός των ἢ τῆς αἵρέσεώς των, ἢ διότι προηγου-
 » μέτως εἶχον ἀποβληθῆ τῶν ἐπισκοπῶν των κτλ. Ἄλλ' οὐδὲν
 » εὔρον ἐν τοῖς ὑπὸ τούτων τῶν συγγραφέων ἀναφερομένοις,
 » δυνάμενον νὰ καταπίσῃ τινὰ γινώσκοντα ὀλίγον τὰς ἀρχάς
 » ἢ τὰς διδασκαλίας τῶν ὑφιστατέρων θεολογικῶν ἡμῶν Σχο-
 » λείων (παρεκτός ἐκείνου, τὸ ὅποιον ὁ Ῥιχάρδος Ἀρμοχάνος
 » ἔγραψε), ἢ ἀναλογισάμενον τὰ χρονικά τῆς Ῥωμαϊκῆς ἡμῶν
 » Ἐκκλησίας, εἴμῃ ἢ κατὰ τύχην ἀρκούντως θρασούς ἵνα συγ-
 » χρώνως ἀμυρσοκτῆσθαι ταῦτοχρόνως τῶν ἰδίων ἡμῶν ἐν τῇ ἄνω
 » εἰρημένῃ Ἐκκλησίᾳ Ῥωμαϊκῇ χειροτονιῶν, εἴτε ὅτι ὁ τύπος
 » τοῦ μυστηρίου μεταβλήθη κατ' ἀρέσκειαν ὑπ' ἀνθρώπων, εἴτε
 » ὅτι ἡ διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων διεκόπη ὑπὸ τοσοῦτων πο-
 » λυαριθμῶν σχισμάτων, κτλ. (α) Καὶ ἐν ἐνὶ συγγράμματι ἐπι-
 » γηνομένῳ, ἐπαναλαμβάνει τὴν αὐτὴν ταύτην γνώμην. «Λί-
 » χειροτονίαι τῆς Διαμαρτυρομένης Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας»,
 » λέγει, εἶναι ἰσχυραὶ κατὰ διπλὴν ἐποψίν, καὶ κατὰ τὰς δε-
 » μσιᾶς διδασκαλίας αὐτῶν τῶν Καθολικῶν Ῥωμαϊκῶν Σχο-
 » λείων, καὶ κατὰ τὰ ἀρχαῖα περὶ τελετουργιῶν Τυπικὰ ἀπα-
 » σῶν τῶν Καθολικῶν Ἐκκλησιῶν Λατινικῶν καὶ Ἑλλη-
 » νικῶν». (β)

Περικίνομεν τὴν ἐξιστόρησιν τῶν μαρτυριῶν τούτων διὰ τῆς μαρτυρίας τοῦ Καρόλ (Gardol), πρώτου Καθολικοῦ Ῥωμαϊκοῦ Ἐπισκόπου τῆς Βάλτιμορ (ἐν ταῖς Ὁμοσπόνδοις Πολιτείαις

(α) Ἱστορία τῆς Ἱρλανδικῆς Καταλέγξεως: Advert. σελ. II. σελ. 13, M. X. 1674.

(β) Ἐπιστολαὶ πρὸς ἰσχυροὺς ἄνδρας, Πρωτομ. Περικίνομεν σελ. 26—30, παρ. 6. M. X. 1686. Ἰδίᾳ Ἐπίστομον, σελ. 9—11.

της Ἀμερικῆς). Οὗτος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀποθνήσκων διατάξατο ἰδίᾳ ἵνα ἐν τῇ κηδεύῃ του ὁ Κληρὸς τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας, ἣτις εἶναι ἐν πλήρει κοινωνίᾳ, συμπνοίᾳ καὶ ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς Ἀγγλικανῆς καὶ εἰς αὐτὴν ὀφείλει τὴν τῶν λειτουργῶν δύναμιν, γαίῃ παραδεκτὸς ἐν τῷ Ἁγίῳ Βήματι τῆς Μητροπόλεως του, τοῦτο δὲ, ἵνα ἐκδηλώσῃ τὴν πλήρη πεποιθῆσιν, ἣν εἶχε περὶ τοῦ κύρους τῶν χειροτονιῶν τοῦ Κλήρου τούτου. (α)

Δὲν εἶναι πολὺ παράδοξον ὅτι ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι οἵτινες ἐθεώρησαν τὰς κατὰ τὸ Μεταρρυθμισμένον Τυπικὸν γενομένας χειροτονίας ὡς μηδὲν, ὅταν βλέπωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκεῖνοι, οἵτινες ἔχουσι τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ τῶν χειροτονιῶν τῶν γενομένων κατὰ τὸ Ἀρχιερατικὸν Εὐχολόγιον τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ὁμως ἄνευ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ Πάπα. Εὐρίσκομεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὅτι ὁ Τέιλορ (Taylor) Ἐπίσκοπος τῆς Λίνκολν (Lincoln) ἀπώλεσε τὴν Ἐπαρχίαν του, ἐπὶ τῆς Βασιλείσης Μαρίας, ἕνεκα τῆς ἀκυρότητος τῆς χειροτονίας του, ἣτις ἐγένετο κατὰ τὸ Τυπικὸν τῆς μεταρρυθμισθείσης Ἐκκλησίας· ὁ δὲ Χάρδινγ (Harding), κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, προσελθὼν εἰς τὴν Παπικὴν Ἐκκλησίαν, ἐξανεχειροτονήθη κατὰ τὸ Τυπικὸν τῶν τελετουργιῶν τῆς Ῥώμης. Ἄλλ' ὁμως αὕτη ἡ δευτέρα χειροτονία ἐγένετο τῇ αὐτοῦ αἰτήσῃ· ὁμιλεῖ δὲ περὶ αὐτῆς ὡς πράγματος ἐχόντος χάραν ex mero potu suo, ἀπλῶς ἐξ ἰδίας αὐτοῦ προαιρέσεως· δεικνύει δὲ

(α) Ὁ Συγγραφεὺς ὀφείλει τὴν γνώμην τοῦ γεγονότος τούτου εἰς ἑκατὸν δέκατον Ἰαρίᾳ τῆς Ἀμερικανικῆς Ἐκκλησίας, διαρρέοντα νῦν ἐν Βάλντιμωρ, τῶν Αἰθέρων Ἀρθούρ-Κλιβλάντ Κοξ (Anthur-Cleveland Cox), Ἐφημέριον τοῦ Ναοῦ τῆς χάριτος (Grace-Church).

διὰ τοῦτου ὅτι εὐδαίῃς κατέστη ὠρισμένος κανὼν, οὐδὲ σκοπὸς ἦν ἡ ἀπόρριψις τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας. Καὶ πραγματικῶς, τὸ κύρος αὐτῶν ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς Σορβόννης (Sorbonne), ἀφορμῇ τοῦ Διδάκτορος Γκόφ (Gough), κατὰ τὸν χρόνον τῆς μεγάλης Ἀποστασίας (Rebellion), καὶ τοι ὁ τότε ἐπὶ τῆς Ἐδρας Πάπας ἐνήσκητο αὐτάς (α). Κατὰ τὴν διάρκειαν 150 ἐτῶν, ἀπὸ τῆς Μεταρρυθμίσεως, ἡ ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ πράξις, ὡς πρὸς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ ἱερατικοῦ χαρακτῆρος ἐκείνων οἵτινες χειροτονηθέντες κατὰ τὸ Τυπικὸν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας προσήλθον μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης, φαίνεται ὅτι *μετεβλήθη* ἀλλὰ κατὰ τὸ 1710, δεθείσης ἀφορμῆς ἀπὸ τὸν Ἰωάννην Κλήμεντα Γόρδων (Gordon), χειροτονηθέντα Ἐπίσκοπον τῆς Γαλλογούε (Galloway), ὀλίγον πρὸ τοῦ διατάγματος Γουλιέλμου τοῦ Γ', δημοσιευθέντος κατὰ τὸ 1689, καὶ κατὰ τοῦ ὄρους τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία τῆς Σκωτίας ἔπαυσε τοῦ νὰ ᾔηται ἡ ἐπικρατοῦσα Ἐκκλησία τῆς χώρας ταύτης, ὁ Πάπας ἀπερῆνατο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τῇ αἰτήσῃ τοῦ Γόρδωνος αὐτοῦ, ὅτι ἡ δευτέρα χειροτονία ἦτο ὑποχρεωτικὴ. Ἡ ἱερεσία τοῦ γηραιοῦ Ἐπισκόπου τῆς Γαλλογούε κατέδειξεν ἐπὶ μακρὸν τὰς αἰτίας, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἐποίησατο τὴν αἴτησιν ταύτην. Τοῦτο τὸ ἐπίσημον ἔγγραφον τὸ πρὸς μαρτυρίαν ἀπομνημονευόμενον ὑπὸ

(α) Ἴδε Πριδὼ (Prideaux), περὶ κύρους τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας σελ. 78, καὶ τὸν Κουέν (Quien), περὶ τοῦ ἀκόρου τῶν Ἀγγλικανῶν Χειροτονιῶν, Τόμος Β', σελ. 316, 317. Παρατίθηται διὰ τοῦτο εἰς τὸν Βραμχόλλ (Bramhall), Τόμος Γ', σελ. 115, ἐκτέλεισις. Ἐν Ὁξονίῳ, 1844.

τοῦ Κουιέν (Quién) (α) περιέχει τοσαύτας ἀποφάνσεις προφανῶς ἡμαρτημένας καὶ ἐναργῆ ψεῦδη, ὥστε ἀπόφασις ἐκσιζομένη ἐπὶ τοιοῦτων αἰτιολογιῶν θέλει ἐκ τῶν προτέρων ὁμολογηθῆ ὡς ὀλοσχερῶς ἀμοιρος ἀξίας.

Καὶ πρῶτον, Γόρδων, ὁ ἱκέτης, παρκαλεῖ τὸν Πάπαν νὰ διακηρύξῃ παράνομον καὶ ἄκυρον ἦν ἔλαβε χειροτονίαν παρὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας, ἣτις ὤφειλε τὰς χειροτονίας τὰς εἰς τὴν Ἀγγλικανὴν Ἐκκλησίαν « *huiusmodi ordinatio- nem esse illegitimam et nullam.* » Τοῦτο δεικνύει ἡμῖν φυσικῶς τῷ λόγῳ ὅτι τὸ ζήτημα δὲν εἶχεν εἰσέλθῃ πρότερον λυθῆ ὅτι αὕτη ἡ Ἀναφορὰ καὶ ἡ ἐξερσύνησις, εἰς ἣν παρέσχεν ἀφορμὴν, εἶναι τὰ μόνα γιγνόμενα, ἐφ' ὧν στηριζόμενοι ἀποφαίνονται ὅτι αἱ χειροτονίαι τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι διόλου ἰσχυραὶ καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ ἐκτιμῶμεν κρίσειν ἐκσιζομένην ἐπὶ τοιοῦτων ἐγγράφων.

Ὁ γράψας τὴν Ἀναφορὰν ἀποφαίνεται μετὰ ταῦτα ὅτι πλείστοι τῶν Ἀγγλων, καὶ οἱ μὴ ποσῶς ἀποτελοῦντες μέρος τῆς Κοινωνίας τῆς Ρώμης, θεωροῦσι τὰς Χειροτονίας τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας ὡς μὴ ἐχούσας οὐδεμίαν ἀξίαν καὶ κύρος « *Anglicanorum Heterodoxorum Ordinationes arbitratum orator cum plurima Catholicorum, imo et Herodoxorum parte, nullo modo validas diei posse* » Τοιαύτη ἀπόφανσις πρέπει νὰ ἔσχε μεγάλην βαρύτητα παρὰ τῷ Πάπῃ, καὶ πρέπει νὰ τὸν ἔκαμε νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ἡ Ἱστορία τοῦ Ναγκσχιῶδ (Nag's head) ἦτο ἐν γένει παραδικτὴ ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὅμως πᾶς τις γινώσκων τὴν τῶν Προ-

(α) Κουιέν, περί ἀκυρότητας τῶν Ἀγγλικανῶν Χειροτονιῶν, Τόμος Β', Παρ. 68. Τὸ σῶμα τοῦ ταύτου ἐγγράφου εἰς ἀπάντησιν πρὸς τὸν Κουιέν.

εὐτεριανῶν ἀμφοσβήτην, γινώσκει ὅτι αὕτη ἡ ἀπόφανσις δὲν ἔχει οὐδεμίαν βάσιν, μάλιστα ἀφοῦ οὐδεὶς Προσβυτεριανὸς συγγραφεὺς οὐδέποτε ὑπεστήριξε τὸν τοῦ Νάγης Χιῶδ (Nag's head) μῦθον, οὐδὲ προσέβαλε τὰς Χειροτονίας τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, εἰμὴ ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ δειχθῆ ἄγαν Παπιστής. Ἀλλ' ὅμως αἰλέξεις « *Cum plurima Catholicorum parte* » (μετὰ τοῦ πλείστου μέρους τῶν Καθολικῶν) δεικνύουσι καθαρῶς ὅτι ἡ ἀρνήσις τῶν Χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας δὲν ἦτο γενικὴ, καὶ μεταξὺ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ ὁπαδῶν τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Γόρδων ἐξακολουθεῖ μετὰ ταῦτα λέγων ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχη οὐδεμίαν νόμιμον καὶ κανονικὴν Χειροτονίαν, παρεκτὸς ἐκείνων τῶν τῆς Ἱεραρχικῆς τάξεως κληρικῶν βαθμῶν, οὓς διὰ χειρὸς Καθολικῶν Ρωμαϊκῶν Ἐπισκόπων ἔλαβεν ἄλλ' ὅτι ὁ μόνος Ἐπίσκοπος, ὅστις προσήλθεν εἰς τὴν Ἀγγλικανὴν Ἐκκλησίαν ἢ μάλλον, ὅστις ἐνέμεινεν ἐν αὐτῇ, ἐξ ὑπαρχῆς τῆς Ἐλισάβετ, ἦτο ὁ Κίτζαν, Ἐπίσκοπος τῆς Λανδάρφ (Landaff), ὅστις ὅμως δὲν ἠθέλησε νὰ χειροτονήσῃ κανένα ἄλλον Ἐπίσκοπον, ὅτε διαρίσθη πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῆς βασιλείας. Οἱ Ἐπίσκοποι, οἵτινες ἐστερήθησαν τῶν ἐπαρχιῶν των ὑπὸ τῆς Μαρίας, καὶ οἵτινες, χάρις εἰς τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, εἶχον διαφύγει τὰς καταδιώξεις τῆς, διότι ἦσαν προωρισμένοι νὰ παρατείνωσι τὴν Ἱεραρχίαν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, οἱ Ἐπίσκοποι, λέγω, οὗτοι ἀπισιωπήθησαν. Τοιοῦτον ψεῦδος ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ πείσῃ τὸν Πάπαν ὅτι, ἀπὸ τῆς βασιλείας τῆς αὐτῆς ταύτης Μαρίας, δὲν ὑπῆρξε πλεόν ἐν τῇ Ἀγγλίᾳ πραγματικὴ χειροτονία. Ὁ Γόρδων ἀποκαλεῖ τὸν Σκόρην « *μοναχὸν ἀποστάτην, καὶ οὐχὶ Ἐπίσκοπον* » (« *Apostatam Religiosum, haud Episcopum* »), κρίσις τῶσον ἀκροσφαλῆς, ὥστε ἡ ἐλαχίστη ἐξέτασις ἤθελε καταδεί-

Ξει τὸ ψεῦδος τῆς· ἀλλ' ὁ Πάπας οὐδεμίαν ἔρευναν ἐποίησεντο. Πορρωτέρως ὁ Γόρδων ποιεῖ μνείαν τοῦ μύθου τοῦ Nag's head (Ναγκσχεῖδ), ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Χάμπερλυ (Haberley), πρὸς ὃν λέγει ὁ Γόρδων, ἡ Ἱστορία αὕτη ἀνερέθη ὑπὸ τοῦ Νηλ (Neale), καὶ προσπασπαθεῖ ταύτοχρόνως νὰ δώσῃ ἐπιβεβαίωσιν παρὰ τῷ Πάπᾳ τῇ μαρτυρίᾳ αὐτοῦ τούτου τοῦ Νηλ, ἀποπειρώμενος νὰ δείξῃ ὅτι ἐξωρίσθη εἰς αὐτὴν τῆς θρησκείας του, πράγμα, τὸ ὅποιον οὐδεὶς πώποτε πρότερον ἔκουσε λαγόμενον. Τῇ ἀληθείᾳ, ἡ διαγωγὴ ἦν ὁ Γουδ (Wood) δίδει περὶ τοῦ Νηλ, ἐν τῷ περὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Ὁξονίου βιβλίῳ του, δὲν παριστάνει ποσῶς αὐτὸν ὡς γράφοντα τὸν γελοῖον ἐκείνου μύθον τοῦ Ναγκσχεῖδ· μακρὰν τούτου, ἐν αὐτῇ τῇ διαγραφῇ ἀναφέρεται ὅτι διωρίσθη Καθηγητὴς τῆς Ἑβραϊκῆς κατὰ τὸ 1558 ἢ 1559, παρὰ τῆς Ἐλισάβετ, καὶ ὅτι κατείχε τὴν ἑδραν ταύτην ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Διέπρεψε πολὺ ἐν τῇ τελευτῇ τῆς ὑποδοχῆς τῆς Βασιλίσσης ἐν Ὁξονίᾳ κατὰ τὸ 1566 καὶ ἐρείλωκε τὴν προσοχὴν τῆς· κατὰ τὸ 1590 ἀνήγειρε μνημεῖον δι' ἑαυτὸν ἐν τῷ Ναῦ τῆς Κάσσιγγκτον (Cassington) παρ' ἧς κατοίκει, ἀφοῦ ἀπεσώθη ἀπὸ τοῦ Ὁξονίου.

Ἐξηκολούθη νὰ παγαίνη ἐνίοτε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τοὶ δὲν συνιμορφώθη ὁλοσχερῶς τῇ Κοινωνίᾳ τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ὑπάρχουσι δὲ ἰσχυροὶ πειστικοὶ λόγοι ὅτι ἀπίθανον εἶναι αὐτῷ εἶναι καθ' ὃ ἀνήγειρε τὸ μνημεῖον τοῦτο. Οὐδὲ διάστημα χρόνου λοιπὸν ὑπάρχει καθ' ὃ ἦτο δυνατόν νὰ ἐξομωθῇ· καὶ ἡ εὐμένεια μὲθ' ἧς ἡ Ἐλισάβετ προσέσχεν αὐτῷ ἀρίστην τὴν ἰδέαν ὅτι ἐδόνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἔργασιον ἵνα παρεμποδίσῃ τὴν χειροτονίαν τοῦ Πάρκερ. Ὁ Γόρδων ἐπίσης διαβεβαίωσι ὅτι ὁ Πάρκερ ἦτο ἀπλοῦς λαϊκός, καὶ τοὶ χειροτονήθη ἱερεὺς κατὰ τὸ 1527, κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς Ῥ. Ἐκκλησίας. Περαιτέρω ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὸ 1613 ἰδρυ-

σιεύθη ἐν βιβλίῳ τοῦ Φραγκίσκου Μαίσον (Mason), ἐν ᾧ ὁ συγγραφεὺς οὗτος δισχυρίζεται ὅτι εὗρεθη πρακτικὸν δεικνύον ὅτι οἱ Ἀγγλικανοὶ Ἐπίσκοποι εἶχον χειροτονηθῆ ὑπὸ τῶν Καθολικῶν (Ῥωμαϊκῶν)· ἀλλὰ προσθέτει ὅτι ἡ ἱστορία αὕτη ἀπερρίφθη παρὰ πάντων, διότι ὁ Μαίσον δὲν παρέσχεν οὐδεμίαν ἀπόδειξιν τῆς ἀποφάνσεώς του. Ἄλλ' ὅμως, οὐδέποτε ὁ Μαίσον ἐβεβαίωσεν ὁμοίον τι, διότι οἱ Ἐπίσκοποι, οὗς ὀνομαστὶ ἀναφέρει ὡς χειροτονήσαντας τὸν Πάρκερ δὲν ἦσαν ποσῶς Ῥωμαϊκοὶ Καθολικοὶ, καὶ πρὸς τούτοις παρέχει εὐρείας ἀποδείξεις τῆς ἀληθείας τῆς διγνήσεώς του, καθὼς ἐνδεικνύει ποῦ θέλει τις δυναθῆ νὰ εὕρῃ τὸ πρακτικόν, πρὸς ὃ παραπέμπει· καὶ ὁ Γόρδων πολὺ καλὰ ἐγίνωσκεν ὅτι τὸ πρακτικόν τοῦτο ἐζητάσθη ὑπ' ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς τὸ κόμμα ἐκείτων εἰτινες οὐχ εὖρον οὐδεμίαν ἀταξίαν.

Αὐτὸς λέγει εἰσέτι ὅτι, εἰ καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας διατήρησε τὴν ἐπισκοπικὴν διαδοχὴν, αἱ χειροτονίαι τῆς πρέπει νὰ ἦναι ἄκυροι, συνεπείᾳ ἐλλείψεως ἐν τῇ ὕλῃ, ἐν τῷ τύπῳ καὶ ἐν τῷ σκοπῷ. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἄρθρον, δηλαδὴ ὡς πρὸς τὴν ὕλην, ὁ Γόρδων οὐδεμίαν μνείαν ποιεῖ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν, τοῦ μόνου οὐσιώδους σημείου· ἀλλὰ διαβεβαίωσι ὅτι αὕτη ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει οὐδὲν σημεῖον, τῇ ἐξαιρέσει, ἴσως, τῆς ἐγχειρίσεως τῆς Ἀγ. Γραφῆς· καὶ ἐκ τούτου ἐξάγει ὅτι ὁ μόνος ἐν χρῆσει τύπος εἶναι «Accipe potestatem » praedicandi verbum Dei, et administrandi sacramenta etc» («Λάβε τὴν ἐξουσίαν τοῦ κηρύττειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκτελεῖν τὰ ἱερά αὐτοῦ Μυστήρια»), παραλείπουσα τὰς λέξεις, τὰς συνακολουθοῦσας τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὸ οὐσιωδέστατον μέρος τοῦ Ἀγγλικανοῦ τύπου. Αὗται αἱ διαβεβαιώσεις τοῦ Γόρδωνος περιλαμβάνουσι τῶσδε σημαντικὰς εἰδιαιότητας,

ὥστε ἐὰν ὁ Πάπας ἐπίστευεν αὐτάς, δὲν ἠδύνατο εἰμὴν ἄποφασίσαι κατὰ τῶν Χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Ἀγγλοὶ καλῶς γινώσκουσιν ὅτι αὐταὶ αἱ διαβεβαιώσεις εἶναι ψευδεῖς, καὶ ὁ Γόρδων αὐτὸς δὲν τὸ ἠγνόει, ὅταν τὰς ἐσκυῶραι· ἀλλὰ ἡ Ἀγιότης του φαίνεται ὅτι τυρλοῖς ἁμαρτίαι ἐπίστευε πᾶν ὅ,τι ὁ συντάκτης τῆς Ἀναφορᾶς ἐπρότεινε, διότι κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Κουϊέρν, ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη αὐτοῦ οὐδεμιᾶς ἐρεύνης, καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀναφορᾶς τοῦ Γόρδωνος. (α)

Μετὰ ταῦτα ὁ Γόρδων προβαίνει νὰ διασημάνῃ τὴν ἄλλειψιν τοῦ σκοποῦ, ἐκσιζόμενος εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ Ἀγγλικανὴ Ἐκκλησία ἀρνεῖται τὴν ἀνάμικτον θουσίαν. Ἦδη ἰδιόζημεν ὅτι αὐτὴ ἡ μέμφις ποσῶς δὲν εἶναι βάσιμος· ἀλλὰ εἶσαι ἦτο, εἶδομεν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Βελλαρμὲν καὶ τῆς Συνόδου τοῦ Μεδιολανίου (ΕΥΓΕΥΧ), τοῦτο δὲν ἔθελεν ἐπηρεάσει τὸ κύρος τῶν Χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ χειροτονεῖν δι' ὃ καὶ ὁ Χριστὸς ἐχειροτόνησεν ὑπουργήματα, καὶ ὅταν ὁ σκοπὸς αὐτὸς συνοδεύεται μετὰ φανερᾶς πλάνης, ἢ καὶ αἰρέσεως ὡς πρὸς τὴν φύσιν τοῦτου τοῦ ὑπουργήματος, εἶναι ἐπαρκῆς.

Τὸ ὑπόμνημα συμπεραίνεται δι' ἄσχυριζόμενον ὅτι ἡ συνεχὴς πράξις τῆς ἐν Ἀγγλίᾳ Ῥωμανικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας πάντοτε ἦτο νὰ χειροτονῆ ἐκ δευτέρου πάντα Ἀγγλικανὸν Κλη-

(α) « Lecto supradicto Memoriali, sanctissimus D. noster »
 » Papa praedictus, auditis votis eorundem Eminentis si-
 » morum, decrevit quod praedictus Joannes Clemens Gor-
 » don orator ex integro ad omnes ordines etiam sacros,
 » et Presbyteratus promoveatur, et quatenus non fuerit
 » sacramento confirmationis munitus, confirmetur »

ρικὸν προσερχόμενον εἰς τὴν Κοινωνίαν τῆς Ῥωμανικῆς Ἐκκλησίας, διαβεβαιώσας τοσοῦτον ψευδῆ ἔσον καὶ αἱ λοιπαὶ, καὶ ὅτι πᾶς ὁ ἀναγνώσων τοῦτο τὸ πονημάτιον θέλει εἰξεύρει πῶς νὰ κρίνῃ. Ἐν τούτοις ἐπὶ τοῦ ὑπομνήματος τοῦτου ὁ Πάπας Κλήμης ΙΑ΄. καὶ ἡ τῶν Καρδινάλιων σύνοδος ἀπεφάσισαν ἵνα ὁ Γόρδων χειροτονηθῆ ἐκ δευτέρου, οὕτως ἀποφανόμενοι ὅτι αἱ Χειροτονίαι, αἱ ἤδη εἶχε λάβει ἦσαν ἄνευ οὐδενὸς κύρους καὶ ἰσχύος· καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦτου τοῦ ἐγγράφου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως ἐκσιζεται ἡ ὑπεστώσα πρᾶξις τῆς Κοινωνίας τῆς Ῥωμανικῆς Ἐκκλησίας. (α) Καὶ ὁμοῦς συχνάκις ἐπιμαρτύρονται (ἢ ἐπικαλοῦνται εἰς μαρτυρίαν) τοιαύτην πρᾶξιν ὡς ὀριστικὴν τῶν ζητημάτων εἰς ᾧ ἀναφέρεται· ἀλλ' οἷοσδήποτε λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς βάσεις, ἐφ' ὧν ἡ πρᾶξις αὐτὴ στηρίζεται, βλέπει εὐθὺς ὅτι ποσῶς αὐταὶ δὲν ἔχουσι τὴν ἐλαχίστην ἰσχύον. Τῆ ἀληθείᾳ, φαίνεται δύσκολον νὰ φαντασθῶμεν πῶς δύναται τις νὰ ζυγοσταθμίσῃ ἀμετρολήπτως τὰ ὑπὲρ τῶν Ἀγγλικανῶν Χειροτονιῶν ἐπιχειρήματα, χωρὶς νὰ ἦναι ἐνδομύχως πεπεισμένος ὅτι αὐτὰ εἶναι ἐπίσης ἰσχυρὰ ὡς ἐκαίνα πάσης ἄλλης Χριστιανικῆς κοινωνίας.

Ἐπὶ τῆς ἐπόψεως μόνον τοῦ κύρους τῶν Χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας προσπλώσαμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ φυλλαδίῳ. Ἐν τούτοις ὑπάρχει καὶ ἄλλο τι ἀναφερόμενον εἰς τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν, καὶ συναπτόμενον αὐτῆ, ὃ καὶ χρῆζει διασαφήσεως· ἀλλὰ τοῦτο ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς ὑπεροχῆς τοῦ Πάπα, ἀντικείμενον, ὃ, ἕνεκα τῆς εὐρύτητός του, δὲν δυνάμεθα νὰ συζητήσωμεν ἐνταῦθα. Ἀλλ'

(α) Αἱ περὶ τοῦ Γόρδωνος λεπτομέρειαι ἐκείσθησαν ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ Ἐπισκόπου Ἐβλινκτον, σελ. 445—451. Πλείστου τούτων τῶν περιστάσεων ἀναφέρονται ἐνταυθα.

ὅμως οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ γνωρίσωσι πᾶν τὸ δυνάμενον βῆθη-
 ναι, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, ἐπὶ τοῦ ζη-
 τήματος τούτου, δύνανται νὰ συμβουλευθῶσιν ἐν πονημάτιον
 δημοσιευθὲν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ἀποτελοῦν μέρος τῆς
 αὐτῆς συλλογῆς ὡς τὸ ἀνά χεῖρας, καὶ ἐπιγραφόμενον «*Ἡ Ἀγ-
 γλικανὴ Ἐκκλησία δὲν εἶναι ποσῶς Σχισματικὴ.*» («*L'Église
 Anglicane n'est point Schismatique* »).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α'

Μαρτυρικὸν τοῦ Αἰδέσιμ. Πατρὸς δὲ Ριβερὸλλ (Riberoles)
 ἀρχαίου Ἀββᾶ τῆς Ἀγίας Γενειβιένης (Ste-Geneviève), καὶ
 Γενικοῦ Ἡγουμένου τῶν Τακτικῶν Κανονισμῶν τοῦ Ἱερατικοῦ
 Συλλόγου τῆς Γαλλίας περὶ τῆς ἐπὶ τοῦ κύρους τῶν Ἀγγλικα-
 νῶν χειροτονιῶν γνώμης τοῦ ἐν Μακκαρίᾳ τῇ λήξει Κ. Βοσσουέτ,
 Ἐπισκόπου τῆς Μελδί (Meaux).

«*Ἐπειδὴ ὁ Αἰδέσιμος Πατὴρ Κουραυὲ ἐχρησιμοποίησατο*
 » ἐν τῇ περὶ τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας
 » πραγματείᾳ του μίαν ἐπιστολὴν τοῦ Μακκαρίτου Κ. Βοσ-
 » σουέτ πρὸς τὸν Αἰδέσιμ. Πατέρα Μαβιλλὸν (Mabillon) καὶ
 » ὑπεστήριξε τὴν γνώμην ἣν ἔχει περὶ τοῦ κύρους τούτου τοῦ
 » πεπειδευμένου Ἱεράρχου, τινὲς ἐπεθύμησαν ἵνα τοῖς δηλώσω
 » ὅ,τι ἠδυνήθην νὰ ἀκούσω παρὰ τούτου τοῦ Ἱεράρχου ὁμι-
 » λοῦντος ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης (σχὼν τὴν τιμὴν νὰ ἤμαι
 » παρ' αὐτῷ σχεδὸν εἴκοσι ἔτη). Ἐπειδὴ ὅ,τι ὁ μέγας οὗτος
 » ἀνὴρ ἐφρόνει πρέπει νὰ ἔχη μεγάλην ἐκρότητα ἐν τῇ φιλο-
 » νεικίᾳ ταύτῃ.

«*Ἴνα τοῖς εὐχαριστήσω καὶ ταυτοχρόνως μαρτυρήσω περὶ*
 » τῆς ἀληθείας, πιστοποιῶ ὅτι ἐνθουμούμαι καλῶς ὅτι ἤκουσα
 » τὸν Κ. Βοσσουέτ, Ἐπίσκοπον τῆς Μελδί, ὁμιλοῦντα περὶ
 » τῶν χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας, πρὸ πάντων

» δὲ κατὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐξωμόσεως, ἣν ἔκαμιν ἐνώ-
 » πιόν του, κατὰ τὸ 1690, ὁ Κύριος Παπὲν (le Sieur Pepin),
 » Ἱερεὺς τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης, καὶ ὅτι ἡ γνώμη τοῦ περαι-
 » δευμένου τούτου Ἱεράρχου ἦτο, ὅτι εἰάν ἐδύνατο νὰ ἀπο-
 » δειχθῆ ὅτι ἡ διαδοχὴ τῶν Ἐπισκόπων συνεχίσθη ὑπὸ τὸν
 » Κρόμγουελ καὶ δὲν διεκόπη (πράγμα περὶ οὗ ἀμφίβαλλε τό-
 » τε), αἱ χειροτονίαι τῶν ἦσαν ἰσχυραὶ καὶ ἔγκυραι καὶ ὅτι εἰς
 » περίπτωσιν συνενώσεως τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας μετὰ
 » τῆς Καθολικῆς, οἱ Ἐπίσκοποι, Ἱερεῖς καὶ Διάκονοι αὐτῆς
 » δὲν ἤθελον ἔχει ἀνάγκην δευτέρας χειροτονίας, προσθέτας
 » ἐνῶ μοὶ ἀπέκλυσε τὸν λόγον, ὅτι ὑποτιθεμένης τῆς διαδο-
 » χῆς, ὁ Κύριος Παπὲν ἦτον τοσοῦτον ἐγκύριος καὶ ἰσχυρῶς
 » Ἱερεὺς, ὅσον καὶ ἐγὼ, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν τοσοῦτον ἐγ-
 » κύριος Ἐπίσκοποι ὅσον καὶ αὐτὸς ὁ (Βοσσουέτ). Ἐν ἐνὶ λό-
 » γῳ, οὗτος ὁ Ἱεράρχης ἐθεώρησεν ὅτι τὸ ζήτημα τὸ περὶ τοῦ
 » Κύρου τῶν χειροτονιῶν τῶν ὑφίσταται εἰς τὴν ἀπόδειξιν
 » τῆς διαδοχῆς ἐπὶ Κρόμγουελ. Καὶ εἰς ἐνδειξιν τῆς ἀληθείας
 » τοῦ ὁποίου ὑπέγραψα τὸ ἀνὰ χεῖρας πιστοποιητικὸν τῆ 20
 » Μαΐου 1726 ».

(Υπογ.) FR. DE RIBEROLLES.

Ἐξαχθὲν ἐκ τῆς ὑπὲρ τῆς Πραγματείας τῆς περὶ τοῦ Κύρου
 τῶν Χειροτονιῶν τῆς Ἀγγλικανῆς Ἐκκλησίας Συμπλοχῆς.
 Ὑπὸ τοῦ Συγγραφέως τῆς Πραγματείας. Ἀποδείξεις Δικαιο-
 λογικαί, Σελ. Γ'. ἐν Βρυξέλλαις 1726.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β'

Ἐξαχθὲν ἐκ τοῦ Πρωτοκόλλου τοῦ Βόνουρ.

Ἐδμόνδος κατὰ συγχώρησιν Θεοῦ Ἐπίσκοπος Λονδίνου.
 Εἰς ἅπαντας τοὺς πιστοὺς τοῦ Χριστοῦ καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον,

εἰς ὅσους ἀν περιέλθῃ ἡ ἡμετέρα αὐτῆ μαρτυρικὴ ἐπιστολὴ
 καὶ μάλιστα εἰς ἐκείνους, εἰς οὓς ἀφορῶσι τὰ κατωτέρω γρα-
 φόμενα ἢ ὅπωςδῆποτε ἐν τῷ μέλλοντι δυνατόν νὰ ἀφορῶσι,
 προσφέρει διὰ τῶν παρόντων (χαίρειν) ἐν ὀνόματι τοῦ ἀρχη-
 γοῦ τῆς σωτηρίας καὶ πίστεως ἀναμριβόλου. Ἐπειδὴ νομίζομεν
 ὅτι ἐκτελοῦμεν ὀρθῶς τὸ τοῦ καλοῦ ποιμένος καθήκον, εἰάν
 κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ ἐπανάγωμεν τὰ ἀποπλανη-
 θήντα πρόβατα εἰς τὴν μάνδραν τῆς ποιμένης τοῦ Χριστοῦ καὶ
 ἀποκαθιστῶμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, ἧτις μ' ἀ-
 νοικτὰς ἀγκάλας δέχεται τὸν ἐπιστρέφοντα· καὶ ἐπειδὴ ὁ
 ἀγαπῆτός ἡμῶν συλλειτουργὸς Ἰωάννης νεωστὶ Ἐπίσκοπος
 Κικεστρίας κατὰ τὸ παρὸν ἰδρυῶν καὶ διατρέψων ἐν τῇ πα-
 ροικίᾳ καὶ δικαιοδοσίᾳ τῆς ἡμετέρας Λονδινείου Ἐπισκοπῆς,
 (ὁ ὁποῖός ποτε χαλάσας τὰς ἡνίας τῆς αἰδημοσύνης καὶ τῆς
 ἀγνότητος ἐναντίον τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν ἀποφάσεων
 τῶν ἁγίων Πατέρων συνῆλθεν εἰς γάμου κοινωνίαν ἀθέμιτον
 καὶ ἀπηγορευμένην καταστάσει οὕτω ἑαυτὸν εὐ μόνον ὄλων
 ἀνάξιον τοῦ οἰκονομεῖν τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ
 καὶ ἐστερημένον τῆς δημοσίας ἐξασκήσεως τοῦ ποιμαντορικοῦ
 αὐτοῦ ἀξιώματος καὶ ἀργόν,) ἀποθέμενος τὸν ἀκόλαστον βίον
 πλείσταις ἐνδείξεσιν ἀπέδειξεν ἑαυτὸν λίαν μετανοοῦντα καὶ
 ἐδυρόμενον καὶ ἀπετάλασε τὴν ἄλλοτε ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ δι'
 ἡμῶν μετάνοιαν ἐπὶ τινι χρόνῳ ἐν τῇ πικρίᾳ τῆς καρδίας καὶ
 τῇ θλίψει τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, διάγων μέχρι τοῦδε βίον ἀξίει-
 νον καὶ παρέχων ἐλπίδας ὅτι θὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἐν τῷ μέλ-
 λοντι καὶ διὰ τοῦτο πρέπει ν' ἀποκαταστῇ εἰς τὴν θέσιν τοῦ
 Ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ποιμαντορικοῦ ὑπουργήματος, ἕνεκα
 τούτου θεωροῦντες τὰ προειρημένα καὶ τὴν ταπεινὴν ὑπὲρ τῆς
 συνδιαλλαγῆς αἰτησὶν τοῦ φηθέντος συναδέλφου ἡμῶν κλίναν-
 τες οὓς εὐνοϊκῶς εἰς τὰς ἐκείνης αὐτοῦ, ἀποκαθιστῶμεν αὐτὸν

εἰς τὴν δημοσίαν ἐξάσκησιν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ ὑπουργή-
ματος καὶ ποιμντορικοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἡμετέραν
Λονδίικιον παροικίαν, ἐφ' ὅσον δυνάμεθα αὐτοδικαίως καὶ ἀνευ
ἐντάσεως ἀπὸ μέρους τινός, κατὰ τὸ πνεῦμα τῆς παρούσης
οὕτως ἀποκαθιστῶμεν, τῆς ἐπισκοπίας τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλη-
σίας καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης ἀπαιτούσων τοῦτο. Εἰς
ὅμας λοιπὸν ἅπαντας τοὺς προβηθέντας καὶ εἰς ἕνα ἕκαστον
δηλοποιοῦμεν καὶ γνωστοποιοῦμεν διὰ τῆς παρούσης ἐσφρα-
γισμένης τῆ ἡμετέρας σφραγίδι ὅτι ὁ εἰρημένος συλλειτουργὸς
ἡμῶν ἀποκατέστη, ὡς εἴρηται, καὶ ἔστιν ἀποκαταστημένος εἰς
ὅλας τὰς εἰρημένας λειτουργίας.

Ἐξεδόθη ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ (Manerio) τῆς Fulham
(Φούλχαμ) τῇ 14 Ἰουλίου 1544 ἔτους καὶ 13 τοῦ ἡμετέρου
προβιτισμοῦ.